

Møte fredag den 14. mai kl. 10

President: K a r i L i s e H o l m b e r g

D a g s o r d e n (nr. 82):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om rikt mangfold i nord. Om tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms (Innst. S. nr. 176 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 8 (2003-2004))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om Sametingets virksomhet i 2002 (Innst. S. nr. 172 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 10 (2003-2004))
3. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 redegjøre for erfaringer knyttet til bruk av norske velferdsytelser som følge av EØS-utvidelsen.»
4. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets fullmakter til håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte tariffavtaler og styrket kontroll med overholdelsen av reglene om arbeidstid og andre aktuelle vilkår i arbeidsmiljøloven, samt standarder for bolig- og brakkeforhold, i forbindelse med utstasjonering av arbeidstakere.»
5. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider rapporteringsplikten til Sentralskattekontoret for utlendingssaker til å gjelde alle utenlandske arbeidstakere innen alle bransjer. Det forutsettes at det kan gjøres unntak fra rapporteringsplikten.»
6. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir adgang til å pålegge arbeidsgiver å sørge for at alle ansatte har identitetskort, adgang til å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort på forespørsel fra offentlig myndighet, samt adgang til å pålegge arbeidsgiver, hovedentreprenør eller den som har kontrakt med en byggherre å kunne legge fram mannskapslister og dokumentasjon av lønnsforhold og utbetalt lønn.»
7. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel slik at Arbeidstilsynet overtar ansvar for å føre tilsyn med at vilkårene for innvilgelse av arbeidstillatelse gitt av UDI følges.»
8. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets og andre relevante tilsyns fullmakter

- til kontroll og iverksettelse av sanksjoner overfor virksomheter som bryter regelverket, slik at regelverket, inklusive vilkår om lønn, arbeidstid og boforhold, blir fulgt.»
9. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lov som sikrer at virksomheter som benytter arbeidstakere uten arbeidstillatelse, skal anmeldes og at de skal idømmes betydelige bøter og inndraging av fortjenesten.»
 10. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som i forbindelse med tjenesteleveranser, anbud og underentrepriser gir tillitsvalgte rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hjemlet i lov og arbeidsavtale (jf. arbeidsmiljøloven § 55 C) hos underentreprenører, men slik at det ikke omfatter rett til innsyn i personlige forhold eller andre fagforeningers kollektivavtale.»
 11. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til drøfting i forbindelse med beslutninger om innleie og underentrepriser.»
 12. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som sikrer at hovedentreprenør, eller den som har kontrakt med byggherren, gjøres ansvarlig for at underentreprenører betaler skatter og avgifter, og følger gjeldende lov- og regelverk, og at byggherrens ansvar for å sikre lovlige forhold på bygg- og anleggsplass innskjerpes.»
 13. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel om godkjenning, registrering og kontroll av byråer som driver formidling eller utleie av arbeidskraft i Norge.»
 14. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag om å implementere ILO-konvensjon nr. 94 i norsk lovgivning.»
 15. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):
«Stortinget ber Regjeringen om å utvide ordningen med regionale verneombud til flere bransjer.»
 16. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og May Hansen om at livsoppholdssatsene for personer under gjeldsordning settes til 85 pst. av minstepensjon (Innst. S. nr. 171 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:37 (2003-2004))
 17. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om rikt mangfold i nord. Om tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms (Innst. S. nr. 176 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 8 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Østberg (KrF) [10:03:08] (ordfører for saken):

Jeg vil gjøre oppmerksom på at det ved en inkurie er blitt en trykkfeil i innstillingen på side 21, under komiteens innstilling. Forslag til vedtak III skal ha samme ordlyd som forslaget som er fremmet av komiteens flertall på side 13 i innstillingen. Forslag til vedtak III skal således lyde:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 om å utvide ordningen med nedskrivning av studielånet i Finnmark og Nord-Troms, slik at maksimalt nedskrivningsbeløp økes fra 16 500 kroner pr. år til 25 000 kroner pr. år.»

Bakgrunnen for stortingsmeldingen om tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark, om rikt mangfold i nord, som vi i dag skal behandle, er bl.a. et anmodningsvedtak i Stortinget om å legge fram en gjennomgang av erfaringene med tiltakssonen og samtidig vurdere omlegginger og mulige utvidelser.

Den geografiske beliggenheten ved Barentshavet og grensen mot Russland og EU-landene Finland og Sverige gjør at Finnmark og Nord-Troms har en særstilling i Norge og Europa. Barentsregionen er også et møtested og bosted for mange kulturer: norsk, samisk, kvensk, finsk og de siste årene også russisk, og man har innvandrere fra andre verdensdeler.

Regjeringen tar i meldingen til orde for å videreføre og styrke flere av de spesielle tiltakene i tiltakssonen. Det er i all hovedsak bred enighet i komiteen om en slik politikk. Jeg legger til grunn at partiene i debatten gjør rede for egne standpunkt som avviker fra flertallets syn.

Historisk sett har næringslivet i Finnmark og Nord-Troms vært basert på utnyttelse av rike naturressurser og eksport av produkter til internasjonale markeder. Basisnæringene fiskeri, landbruk og reindrift er fortsatt viktige grunnlag for dagens bosettingsmønster. En enstemmig

komite er opptatt av å bevare særpreget og utvikle det rike mangfoldet i sonen.

Regionen er følsom for endringer i naturgrunnlag, miljø, markeder og utenrikspolitiske hendelser. I perioden 1990–2002 falt folketallet i tiltakssonen med om lag 2 pst. I samme periode økte folketallet med 6,4 pst. på landsbasis. Det er verdt å merke seg at det er i kyststrøkene at befolkningsnedgangen er størst.

Sysselsettingsutviklingen har i samme periode vært negativ, mens den økte i Norge som helhet. Særlig privat sysselsetting har gått kraftig tilbake, og omstillingsevnen er svak. Arbeidsledigheten er i dag over 2 pst. høyere i sonen enn i landet for øvrig, og størst i kystsonen.

Finnmark og Nord-Troms står overfor permanente ulemper knyttet til beliggenhet og store avstander, liten befolkningskonsentrasjon og små næringsmiljøer. Det er derfor ingen uenighet om behovene for ekstraordinær innsats i området. Både kortsiktige og langsiktige tiltak må innrettes etter overordnede mål om bærekraftig utvikling og levedyktige lokalsamfunn.

Har så virkemidlene i tiltakssonen virket etter hensikten? Befolknings-, sysselsettings- og arbeidsledighetsutviklingen er tre viktige indikatorer for å vurdere dette. Dersom jeg ensidig viser til det jeg tidligere har sagt, kan svaret bli nei. Men både komiteen, Regjeringen og alle som har latt seg høre i forbindelse med denne meldingen, mener at svaret er ja. Den ekstra innsatsen, som i 2003 utgjorde godt over 2 milliarder kr, var en kraftig stimulanse både for næringslivet og befolkningen i denne delen av landet. Selv om vi aldri med sikkerhet kan vite hva som hadde skjedd om tiltakene ikke hadde blitt satt i verk, mener vi at de faglige vurderinger som ligger til grunn, viser at både personrettede og næringsrettede tiltak har hatt positive effekter for landsdelen.

Tiltakssonens fortrinn innenfor fiskeri- og havbruksnæringen, reindrift, energi og reiseliv må utnyttes til økt lokal foredling og markedsrettet produktutvikling. Regionen har store områder som kan brukes til utprøving av nye arter innen havbruk og uttesting av alternative energiformer. Olje- og gassvirksomheten innebærer store muligheter for næringsutvikling. Regionen har også stor slagen natur og mangfoldig kultur, som er en ressurs i forbindelse med utvikling av turisme. Utfordringene ligger bl.a. i å koble realkompetansen i næringene sammen med formell kompetanse for å utvikle nye produkter.

Jeg vil i det følgende kommentere noen av virkemidlene.

De generelle rammebetingelsene er styrket de siste årene, gjennom lavere rente og svekket kronekurs. Dette har også kommet bedriftene i tiltakssonen til gode. Men næringslivet er helt avhengig av frisk, risikovillig kapital som kan bidra til omstilling, vekst og utvikling. En samlet komite ber derfor Regjeringen vurdere rammene til nyskaping i sonen. I denne sammenheng er det helt nødvendig å peke på fylkeskommunens sentrale rolle som regional utviklingsaktør. Å utvikle gode partnerskap mellom næringsliv, lokale og regionale myndigheter er en forutsetning for å nå målene om økt vekstkraft og verdiskaping.

At Regjeringen har fått tilslutning fra de andre EFTA-landene for å frita tiltakssonen for arbeidsgiveravgift, er en stor seier for å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Nullsats på arbeidsgiveravgift er rettet direkte inn mot sysselsetting og er enkelt og kostnadseffektivt å administrere.

Reduksjon i personskatten treffer alle arbeidstakere i sonen. Det øker kjøpekraften, kompenserer for økonomiske ulemper og er treffsikkert i forhold til flyttebeslutninger. Hele komiteen slutter opp om å videreføre denne ordningen.

Det er bred oppslutning både lokalt og sentralt, i fagmiljø og i politiske miljø om at ettergivelse av studielån er treffende i forhold til å rekruttere og beholde sentrale målgrupper i tiltakssonen. Komiteens flertall mener dette er så viktig for utviklingen i tiltakssonen at det er ønskelig å heve ettergivelsesbeløpet fra 16 500 kr til 25 000 kr fra og med 2005. Regjeringspartiene ber Regjeringen vurdere nøyaktig det samme i budsjettet for 2005. Det er en stortingsmelding og ikke et budsjett vi behandler nå. Det store flertallet er altså enig i at dette tiltaket må styrkes.

Tillegget i barnetrygden gis til barn under 18 år og utgjør i dag i underkant av 4 000 kr pr. barn pr. år. Tillegget bidrar til å stabilisere bosettingen, men har ikke vært prisjustert på mange år. Regjeringspartiene mener derfor at tillegget bør vurderes oppjustert til dagens kroneverdi.

Utviklingstrekkene er svært bekymringsfulle i fiskerieringen. Fiskeriministeren har i ulike sammenhenger understreket behovet for å legge til grunn en industriell tilnærming, der han har introdusert en rekke tiltak for å bedre regelmessigheten og stabiliteten i råstoffleveransen til landanleggene.

Skal vi lykkes, må det fokuseres sterkere på nærhet til ressursene og muligheten til å forsyne store, kjøpekraftige markeder med ferske produkter. Høye produksjonskostnader gjør at vi vanskelig kan konkurrere på pris. Her tar lavkostland som Kina og Polen innersvingen på oss. Kvalitet basert på ferske produkter må bli vårt varemerke.

Transportstøtteordningen slår negativt ut for de fleste bedrifter i tiltakssonen. Av naturlige årsaker sier det seg selv at mange har lang og kostbar transport til markedet. Dette kan gi konkurransevridning i disse bedrifters disfavør sammenlignet med bedrifter i fylker som mottar transportstøtte fra 2004. Det er ikke hindringer i dagens regelverk for å iverksette transportstøtteordning i tiltakssonen, men dette er opp til fylkeskommunen å bestemme.

På bakgrunn av de synspunkter Troms og Finnmark fylkeskommuner har brakt inn til komiteen når det gjelder næringslivets konkurransevilkår, forutsetter Kristelig Folkeparti at fylkeskommunene vurderer slike ordninger for næringslivet. Staten har overført midler, også til dette formålet, gjennom det ordinære inntektssystemet og til rollen som regional utviklingsaktør. Det er opp til fylkeskommunene å prioritere.

Det er nødvendig at storsamfunnet legger til rette for å opprettholde bosettingen og utviklingen i tiltakssonen ut

fra et helhetsperspektiv der både forvaltningen av naturressursene i regionen og hensynet til lokalsamfunnet ivaretas. Kommunesektorens inntektssystem har stor betydning i så måte. Regjeringen bes derfor om å ta hensyn til et slikt helhetsperspektiv i forbindelse med oppfølgingen av arbeidet i inntektsutvalget.

Til slutt vil jeg på vegne av komiteen understreke at betydningen av den spesielle innsatsen i tiltakssonen er avhengig av hvordan befolkning, næringsliv og lokale myndigheter utnytter rammebetingelsene for å fremme utvikling i området.

For å stimulere til tilflytting av både folk og næringsliv er det av avgjørende betydning at departementet bidrar til å gjøre virkemidlene kjent også utenfor tiltaksso-

Jeg tar opp det forslaget som er fremmet av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Ivar Østberg har tatt opp det forslag han refererte til.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [10:13:35]: Finnmark og Nord-Troms er et område med rike muligheter: nærhet til noen av verdens mest produktive fiskefelt, natur og kultur som gir grunnlag for unike reiselivsopplevelser, nærhet til løfterike petroleumsområder og nærhet til nye markeder i Nordvest-Russland. Samtidig har fylket store utfordringer: lange avstander, hardt klima, ensidig næringsgrunnlag og små og sårbare samfunn. Men – også nære og varme samfunn.

Arbeiderpartiet har alltid vært en garantist for en aktiv politikk i nord. Det var Arbeiderpartiet som skilte ut regionen i et eget virkemiddelområde med lavere sats på arbeidsgiveravgiften. Det var Arbeiderpartiet som foreslo fjerning av arbeidsgiveravgiften. Arbeiderpartiet fikk iverksatt særskilt investeringsstøtte. Arbeiderpartiet fikk innført tillegg i barnetrygden og nedskrivning av studielån. Senere har Syse-regjeringen samlet disse tiltakene og skattepolitiske tiltak i et samlebegrep: tiltaksso-

Virkemidlene har fungert, men utfordringene er minst like store. Regjeringen har imidlertid ikke foreslått styrking av virkemidlene. Det mener Arbeiderpartiet er for passivt.

Vi fikk innført studielånsordningen, og vi vil styrke den. Derfor foreslår vi å øke nedskrivningen fra 16 500 kr pr. år til 25 000 kr pr. år. Det vil få flere finnmarsungdommer til å komme hjem. Erna Solberg og Høyre har sagt nei. Derfor blir det dessverre ikke flertall for en forbedring.

Finnmark og Nord-Troms er imidlertid også avhengig av andre tiltak. Arbeiderpartiet vil styrke skoletilbudet og eldretjenestene. Når Regjeringen strammer til kommuneøkonomien, rammes denne regionen hardest. Det viktigste tiltaket for å sikre gode velferdstilbud også i Finnmark og Nord-Troms er at kommunene og fylkeskommunene får økonomisk grunnlag til å gi befolkningen et godt og dekkende tjenestetilbud. Men framfor alt er det nødvendig å styrke næringsaktiviteten.

Arbeiderpartiet vil styrke innsatsen i distriktpolitikken. Når Regjeringen kutter i distriktsinnsatsen, rammes denne regionen hardest. Etter at regjeringen Bondevik II tiltrådte, er bevilgningene til distriktpolitiske tiltak blitt kraftig redusert. Bevilgningene til regional utvikling, som nå disponeres av Finnmark fylkeskommune, er redusert fra et nivå på 179 mill. kr i 2001 til 113 mill. kr i 2004. Dette har i vesentlig grad svekket mulighetene for aktiv regional næringsutvikling i regionen.

Avstand har vært denne regionens store ulempe. Nå kan vi redusere betydningen av avstand – bruke ny teknologi til å nå fram til andre på et øyeblikk, men da trengs bredbånd. Finnmark fylkeskommune har utarbeidet en plan for utbygging av bredbånd. Finnmark er det eneste fylket i landet uten tilknytning til landsdekkende bredbåndnett. Derfor mener Arbeiderpartiet at den videre utbygging av bredbånd må starte her.

Vi må offensivt gripe mulighetene for samhandel med Nordvest-Russland, men da kan ikke Barentssekretariatet/Barentssamarbeidet avgrenses til noen tilsagnsfullmakter på statsbudsjettet. Da må vi ha en strategi, og vi må ha vilje.

Vi må gripe mulighetene for utvikling av petroleumsaktivitet. Derfor vil Arbeiderpartiet åpne for oljeleting og helårig petroleumsaktivitet i de nordligste havområdene.

Vi må gripe mulighetene for utvikling av reiselivsnæringen – også gjennom utvikling av vinterturisme. Derfor foreslår Arbeiderpartiet å gjøre det enklere å utvikle et reiselivsprodukt med bruk av snøscooter. Dessverre sier regjeringspartiene igjen nei, selv om dette faktisk kan føre til mindre belastning på naturen.

Det er ikke akkurat initiativ og handlekraft som preger Høyres og Kristelig Folkepartis politikk overfor tiltakssonen. På ett område er denne handlingslammelsen, eller kanskje aller verst uviljen til å handle, særs alvorlig.

Finnmark og Nord-Troms har et unikt fortrinn ved å ligge nær noen av verdens mest produktive fiskefelt. Nærheten til fiskefeltene har også vært det viktigste grunnlaget for bosetting og sysselsetting i disse områdene. 11 pst. av de sysselsatte i tiltakssonen arbeidet i fiskeri- og havbruksnæringen i 2001, mot 1 pst. i landet for øvrig. Samtidig er Finnmarks andel av ilandført fangst fra norske fartøy redusert fra 18 pst. av samlet verdi i perioden 1977–1989 til 10 pst. i perioden 1990–2003. Nedgangen i folketallet er klart sterkest i kystområdene. Folketallet i Kyst-Finnmark ble redusert med nær 18 pst. i perioden 1980–1989, og med ytterligere nær 13 pst. i perioden 1990–2002. Dersom vi som nasjon mener noe med våre distriktpolitiske målsettinger, er det nødvendig å sette inn tiltak for å motvirke denne negative utviklingen i kystsamfunnene. Vi må legge til rette for at det kan skapes ny næringsvirksomhet, bl.a. basert på det ferske og kvalitetsmessig gode fiskeråstoffet som er tilgjengelig i området.

Situasjonen i mange kystsamfunn i tiltakssonen er alvorlig. Fiskefiletindustrien, som tradisjonelt har vært dominerende i Finnmark, er utsatt for en betydelig sterkere global konkurranse, bl.a. ved at frosset fisk sendes til

Kina for bearbeiding, for så å sendes tilbake til det norske markedet.

Folketallet i enkelte kystkommuner er sterkt redusert de siste årene. I Hasvik kommune ble eksempelvis folketallet redusert med rundt 7 pst. i 2002 og rundt 6 pst. i 2003.

Arbeiderpartiet mener at krisen i kystsamfunnene er et nasjonalt ansvar. utfordringene i kystsamfunnene i Finnmark kan ikke løses av markedet, slik Regjeringen legger opp til. Flertallet i Stortingets kommunalkomitee mener derfor at det er sterkt kritikkverdig at Regjeringen ikke har tatt initiativ for å bidra til ny aktivitet i kystsamfunnene som rammes av konkurser og stor arbeidsledighet.

Fylkesmannen i Finnmark mente i fjor sommer at situasjonen var så alvorlig at han som statens representant i fylket så det nødvendig å gi en særskilt redegjørelse til statsministeren om situasjonen. I brev av 30. juni 2003 til statsministeren skriver fylkesmannen bl.a.:

«Til sammen er det siste året inngått konkurs eller innstilt drift ved over 40 pst. av fiskeindustribedriftene og 6 oppdrettsanlegg i fylket, og et tusentalls arbeidsplasser er falt bort. Og det er grunn til å frykte at utviklingen ikke stopper med dette.»

Han skriver videre:

«Sett opp mot en slik utvikling er det grunn til å frykte at bunnen faller ut av mange lokalsamfunn, og at bosettingsmønsteret langs Finnmarkskysten kan være i ferd med å endres radikalt.»

Og videre:

«Dersom det er et mål å stoppe den ukontrollerte utviklingen vi i dag opplever i fylket, er det derfor nødvendig at sentrale myndigheter griper inn med tiltak. Vi opplever situasjonen så alvorlig at vi finner det riktig å redegjøre særskilt for utviklingen og reise spørsmål om gjennomføring av en grundig analyse av situasjonen med sikte på utarbeiding av en statlig handlingsplan som omfatter alle sektorer som berører disse problemstillingene.»

Dette er sterke ord i en særskilt rapport fra en fylkesmann. Vel så sterkt er det at Regjeringen har møtt denne dramatiske rapporten med et skuldertrekk. Flertallet i komiteen ser imidlertid svært alvorlig på den utviklingen som beskrives i fylkesmannens redegjørelse, og mener det er behov for en statlig innsats, slik fylkesmannen reiser spørsmål om.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet foreslår derfor at Regjeringen skal sette i verk en statlig aksjonsplan for å få i gang næringsvirksomhet i fiskerikommunene i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms som er rammet av konkurser og stor arbeidsledighet.

Jeg kan vanskelig gjøre annet enn å rette en inntrengende appell til mine medrepresentanter om å ta alvorlig det som skjer i Finnmark. La ikke politisk prestisje hindre at tiltak settes inn. Derfor er det behov for en aksjonsplan, slik fylkesmannen foreslår, ikke bare ord om at markedet skal ordne opp.

Raymond Robertsen (H) [10:22:43]: Det er dessverre ikke altfor ofte at man kan lese gode nyheter i avi-

sene. Tirsdag 27. april i år var det derimot en forside i Finnmark Dagblad under overskriften: «Vi flytter ikke». Her står et samboerpar med tre barn frem og forteller at for dem er det ikke aktuelt å flytte ut av Finnmark. Noe av årsaken var tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark, som fører til at familien sparer over 70 000 kr i året på å bo og jobbe i Finnmark. Dette eksemplet viser at tiltakssonens personrettede tiltak virker etter sin hensikt.

Næringsstrukturen i Norge og resten av verden har forandret seg betraktelig de siste 30 årene. Dette har i stor grad også Finnmark og Nord-Troms merket. Høyere utdanningsnivå og høyere kostnadsnivå har ført til at mye av den tradisjonelle industriproduksjonen i hele Norge har blitt betydelig redusert og i mange tilfeller flyttet utenlands. Dette rammer mange industrisamfunn i Finnmark svært hardt, samtidig som servicekommuner har opplevd vekst. Utvikling og forskning viser derfor at omstilling og gode rammebetingelser for industrien, samt utdanning, er vesentlige faktorer for å bidra til vekst i tradisjonelle industrisamfunn.

Da tiltakssonen ble innført i 1990, var det nettopp med tanke på å bedre rammevilkårene for verdiskaping, for sysselsetting og for den enkelte i Finnmark og Nord-Troms. Flere rapporter viser at tiltakssonen har vært vellykket for Finnmark, og en evaluering gjort av NIBR i 1997 viste at tiltakssonen direkte og indirekte har bidratt til over 3 000 nye arbeidsplasser i sonen. Befolkningsstatistikken viser at Nord-Troms og Finnmark hadde en vekst i befolkningen i årene etter at ordningen med tiltakssonen ble innført – og for å sitere Møreforsknings rapport «Bedre klima for Tiltakssonen»:

«I denne perioden var den relative sysselsettingsutviklinga mer positiv i sonen enn i de to sammenligningsområdene. Det kan tyde på at virkemidlene som ble satt inn ved opprettelsen av Tiltakssonen i 1990 har virket.»

Da tiltakssonen ble foreslått, var dette ikke helt uten protester. Nå skulle en årrekke med statlige pakker erstattes med gode, langsiktige rammebetingelser, der skatteincentivet sammen med andre personrettede tiltak skulle bedre de generelle rammevilkårene for folk og bedrifter.

Av en undersøkelse gjort av Møreforskning blant aktører innenfor næringsliv og offentlige aktører i tiltakssonen går det frem at det først og fremst er tre tiltak som skiller seg ut i viktighet for deres egen virksomhet. Det første er null arbeidsgiveravgift i sonen. Det andre er redusert personskatt, og det tredje er nedskrivning av studielån. Det som kommer frem av undersøkelsen, er at to av de tre viktige tiltakene i sonen er relatert til skatt og avgift. Derfor var det, og er det, fortsatt viktig for Høyre at disse tiltakene beholdes i uforminskert styrke. Spesielt gledelig er det å se at alle partier nå støtter Syse-regjeringens skattemodell i sonen. Reduserte skatter har vist seg som det beste virkemiddel for å skape nye arbeidsplasser, et faktum som også griper inn i dagens generelle skattedebatt.

Nedskrivning av studielån på inntil 10 pst., med en øvre grense på 16 500 kr årlig, vurderes også som et vik-

tig tiltak av virksomhetsledere i Finnmark. Dette bidrar til å sikre rekruttering av fagkompetanse i alle næringer, og spesielt viktig blir dette tiltaket når høykompetent arbeidskraft etterspørres i hele verden.

Selv om nedskrivning av studielån er et viktig incitament for høyt utdannede til å søke jobb i Nord-Troms og Finnmark, har tiltaket hittil gitt størst effekt i offentlig sektor. Den aller største utfordringen for regionen er å skape flere lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor. Det er jo nettopp ensidig bedriftsstruktur og et sårbart næringsliv som er årsak til at lavkonjunkturer slår så ekstra hardt inn i Finnmark.

Når Samarbeidsregjeringen legger frem en stortingsmelding om tiltakene for Nord-Troms og Finnmark, er dette nok en stadfesting av at Regjeringen fortsatt anser at området har spesielle utfordringer. Dessverre har det vært moderat fokusering på tiltakssonen etter at stortingsflertallet vedtok den i 1990. Jeg er derfor svært glad for at Regjeringen nå legger frem en stortingsmelding om tiltakssonen 14 år etter innføringen. Jeg konstaterer også at Høyre måtte til i regjering før denne saken ble aktuell på nytt.

Stortingsmeldingen vi behandler i dag, stadfester klart at tiltakssonen er kommet for å bli. Samtidig forankrer meldingen den positive viljen som Høyre og Samarbeidsregjeringen har til fritak for arbeidsgiveravgift i sonen, noe man ønsker å videreføre. Et annet viktig bidrag Regjeringen signaliserer, er å gjøre fordelene med å bo i Nord-Troms og Finnmark mer kjent for resten av landet. Undersøkelser foretatt blant både bedrifter og offentlige instanser viser at veldig få i resten av landet er klar over hvilke økonomiske fordeler det er med å bo og etablere seg i tiltakssonen.

For å stimulere til innflytting og for å demme opp for befolkningsnedgangen må mulighetene som finnes, og fordelene med å bo i tiltakssonen spres ut til så mange som mulig. En bedre markedsføring er også viktig for å nå og stimulere næringsaktører til å ta del i fordelene ved å etablere seg i sonen, noe som jeg har understreket viktigheten av tidligere i mitt innlegg.

Regjeringen har allerede for inneværende år bevilget midler til Finnmark fylkeskommune for å drive markedsføring av sonen. Jeg er derfor svært tilfreds med de signalene stortingsmeldingen gir for fremtidig innsats og markedsføring av sonen.

Oppsummert kan man si at tiltakssonen, slik den fungerer i dag, har en solid politisk forankring i storting og regjering. Dette var bl.a. viktig i konflikten mellom Norge og ESA angående den regionalt differensierte arbeidsgiveravgiften.

Innstillingen vi behandler nå, viser også at de spesielle tiltak som gjelder i Finnmark og Nord-Troms, til slutt er blitt akseptert av et stort flertall i denne sal. Når vi behandler tiltakssonen i dag, er de avvikende forslagene betydelig krympet i forhold til ved behandlingen i 1990. Ett avvikende forslag er opposisjonens ønske om å lage en statlig aksjonsplan for kysten. Regjeringspartiene kan berolige opposisjonen med at flere departement er i gang med å bistå når det gjelder situasjonen på kysten, og ser

derfor ikke nødvendigheten av å binde innsatsen opp i en egen aksjonsplan.

Når tiltakssonen diskuteres, er det for mange en god anledning til å legge frem sine hjertesaker i bred forstand som gjelder tiltakssonen. SV foreslo i 1990, da man behandlet proposisjonen om tiltakssonen, at det skulle innføres gratis skolebøker i videregående skole i Nord-Troms og Finnmark. Dette ble nedstemt av alle, inkludert Arbeiderpartiet, som i senere tid har gjort dette til en kampsak i resten av landet.

Også i dag foreligger det forslag som må kunne betegnes som litt på siden av hva man egentlig diskuterer. Forslaget om å forandre forskrift i motorferdselsloven for turistkjøring med snøscooter har for tiden ikke flertall. Høyre mener intensjonen i forslaget er god, men at det fremmes på feil tid og på feil måte. Jeg tror at den revisjon som skal gjøres i motorferdselsloven etter evalueringen av flere prøveprosjekt, vil bane vei for løsninger som mindretallet ber om her i dag. Snøscooterturisme kan bli en stor næring i tiltakssonen, og det er viktig at sentrale myndigheter ikke legger hindringer i veien for det.

Jeg mener også at det er mange andre ting i motorferdselsloven som bør endres, men den debatten inviteres vi ikke til å ta nå. Den skal tas på et senere tidspunkt.

Når det gjelder forslaget om utviding av nedskrivningen av studielånet i tiltakssonen, viser Høyre til sitt eget forslag i innstillingen. Dette forslaget signaliserer en klar retning for hvordan regjeringspartiene forholder seg i saken. Man henviser endelig beslutning og vedtak om dette til behandling av statsbudsjettet, hvor det naturlig nok hører hjemme.

Skal utviklingen i Finnmark gå den veien som vi alle ønsker, er nøkkelen lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor. Dette oppnås best gjennom langsiktige løsninger som bedrer rammebetingelsene for næringslivet, og som dermed sikrer jobb og fremtid for dem som ønsker å bo i tiltakssonen.

Torbjørn Andersen (FrP) [10:31:23]: Som saksordfører Ivar Østberg var inne på i sitt innlegg, er det bred politisk enighet om hovedlinjene i denne saken.

Fremskrittspartiet støttet opprettelsen av tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark i 1990, og Fremskrittspartiet vil også denne gangen gi sin tilslutning til en videreføring av de virkemidler som er gjeldende for tiltakssonen i et forsøk på å snu den negative utvikling i folketall og næringsliv i denne regionen.

Jeg nevner bare for ordens skyld at geografisk sett er tiltakssonen landets 26 nordligste kommuner, og inkluderer alle kommuner i Finnmark samt sju kommuner i Nord-Troms. Til sammen bor det rundt 93 000 mennesker i tiltakssonen, og det samlede areal er 59 000 km². Det er altså et betydelig større areal enn hele Danmark vi her snakker om.

Jeg har merket meg at fra alle hold blir det fra representanter fra tiltakssonen gitt entydig uttrykk for at virkemidlene har fungert godt og bør videreføres. Det er fra Finnmarks side også blitt tatt til orde for at virkemidlene må justeres og forsterkes ytterligere, f.eks. ved at person-

fradraget og den ekstra barnetrygden indeksreguleres. Komiteen har imidlertid ikke funnet å kunne imøtekomme slike ønsker i denne omgang.

Fremskrittspartiet har merket seg at opprettelsen av tiltakssonen hadde en positiv effekt de fem første årene, fra 1990 og fram til 1995. Men siden har effekten avtatt, og folketallet har fortsatt å synke. Samtidig er arbeidsplassene i tiltakssonen blitt borte i et stadig økende tempo.

Fremskrittspartiet støtter intensjonene med tiltakssonen, om gjennom en bred og langsiktig innsats å skape en ny vekstkraft i denne regionen. Men dette bør fortsatt skje gjennom virkemidler som er generelle, dvs. man trenger ikke søke om dem, og de skal omfatte alle. Fremskrittspartiet kan gi sin støtte til næringsrettede virkemidler som er generelle, og som er like for alle. Spesielt på bakgrunn av de betydelige utfordringer kommunene i virkemiddelssonen er stilt overfor, har Fremskrittspartiet sett det som hensiktsmessig å gi sin fulle støtte til en videreføring av virkemidlene, som null arbeidsgiveravgift, fritak for elavgiften, lavere personskatt, ekstra barnetrygd og nedskrivning av studielån. Men vi har merket oss at det mest effektive virkemiddelet, null arbeidsgiveravgift, om tre år skal evalueres av ESA, og at ordningen for øyeblikket bare fungerer som et unntak. Vi vet ikke hva dette kommer til å ende opp i.

Fremskrittspartiet har ofte blitt beskyldt for ikke å ta noe distriktpolitisk ansvar. De har ingen distriktpolitikk og vil nedlegge Utkant-Norge. Dette er et helt galt bilde av partiets distriktpolitikk. Ved nå å gi vår fulle støtte til en fortsettelse av virkemiddelbruken i tiltakssonen viser Fremskrittspartiet klart at partiet også er seriøst opptatt av Distrikts-Norges utfordringer.

Fremskrittspartiet vil også peke på at i makroøkonomisk perspektiv har virkemiddelbruken en forholdsvis beskjeden provenyeffekt for staten på ca. 2,5 milliarder kr i 2004. Effekten av virkemidlene er beregnet til at det skapes 3 800 arbeidsplasser ekstra i tiltakssonen. Ser vi på prisen pr. arbeidsplass her, blir det ca. 650 000 kr, og jeg ser selvsagt at det kan stilles spørsmål ved et slikt regnestykke. Dersom gjeldende virkemiddelbruk i tiltakssonen ikke gir den ønskede effekt framover, vil vi måtte stille spørsmål ved om ordningen skal videreføres for fremtiden. Men dette vil altså utviklingen framover bestemme.

Når det gjelder Regjeringens ambisiøse mål om at man skal ha et rikt mangfold i nord, og at tiltakssonen skal bli en attraktiv region å bo i og arbeide og drive næringsvirksomhet i, kan nok dette bli en visjon som kan bli vanskelig å realisere fullt ut, slik jeg ser det iallfall.

I dag er situasjonen i tiltakssonen slik at den positive effekten av virkemidlene stort sett er blitt usynlige. Fra 1995 har befolkningen begynt å synke til dels dramatisk i flere kommuner, og da særlig i kystkommunene i Finnmark. Antall konkurser i fiskeforedlingsindustrien har vært stor, og vi snakker om et omfattende konkursras med påfølgende stor arbeidsledighet. Siden fiskeribedriftene og fiske i alle år har vært en hjørnestein og det viktigste grunnlaget for bosetting og sysselsetting i kystom-

rådene i tiltakssonen, har dette naturligvis skapt store, negative ringvirkninger i lokalsamfunnene. Vi må derfor dessverre konkludere med at etter at tiltakssonen nå har fungert i snart 15 år, synes den positive effekten å ha blitt atskillig mer begrenset etter hvert. Dette er beklagelig, men det er et beviselig faktum. Stikk i strid med målsettingen har fraflyttingen vedvart. Folketallet har fortsatt å synke, og sysselsettingen er blitt redusert.

Men så er det store spørsmålet, som også saksordføreren var inne på i sitt innlegg: Hvor mye verre ville tilstanden i tiltakssonen ha vært i dag dersom virkemidlene ikke hadde vært iverksatt i 1990?

Som også Karl Eirik Schjøtt-Pedersen var inne på i sitt innlegg og understreket meget sterkt, er Finnmark fylke i dag inne i en meget alvorlig krise, selv om det nyter godt av mange fordeler, både gjennom tiltakssonen og ikke minst gjennom Nord-Norge-tilskuddet i inntektsystemet. Jeg mener å registrere at mange talsmenn fra landsdelen nå prøver å dempe alvorret i situasjonen, i frykt for at for mye negativ fokusering i seg selv skaper økt pessimisme og forsterker de problemene landsdelen står overfor. Jeg skjønner det. I Honningsvåg har innbyggertallet sunket med rundt 40 pst. de siste 20 årene. Samlet sett har kystkommunene i Finnmark mistet 25 pst. av befolkningen i denne perioden, og dette er dramatisk. Men tross alt, der det er tro, er det også håp.

Det finnes lyspunkter. I de fire største senterkommunene, Alta, Hammerfest, Vadsø og Kirkenes, er det vekst, og dette er selvsagt svært gledelig isolert sett. Samtidig synes det å herske en ukuelig optimisme og tro på framtiden blant mange ordførere og andre personer i landsdelen. Viljen til å komme over kneika er til stede hos mange i Finnmark. Det er viktig. Sett utenfra kan imidlertid denne framtidsoptimismen kanskje fortone seg noe urealistisk. Men i Finnmark har man som kjent ridd av mang en storm tidligere også, så i denne landsdelen er det meste mulig. Til slutt får vi håpe at vekstkraften og optimismen kommer tilbake til disse kommunene i det høye nord. Vi setter vår lit til at lokale krefter i samspill med sentrale tiltak i sum skal styrke landsdelens muligheter til å sikre bosetting og skape nye produktive arbeidsplasser.

Gjennom å videreføre virkemiddelbruken i tiltakssonen håper Fremskrittspartiet og Stortinget å legge til rette for å styrke mulighetene for framtidig bosetting og sysselsetting i Finnmark og Nord-Troms.

Karin Andersen (SV) [10:40:20]: SV har støttet tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark. Den har vært viktig. Vi har også sett det som nødvendig å styrke noen av tiltakene som sonen innebærer.

Men når det er sagt, er det nok endringer på mange andre politikkområder som er vel så viktige for at tiltakssonen skal få en bedre utvikling både i folketall og i økonomi enn det man har hatt de siste årene.

Tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark er svært sårbar. Den er sårbar med hensyn til geografi, klima, folketall og økologi. Derfor er den veldig sårbar overfor mer markedsstyring og mer Høyre-politikk. Dette virker dår-

lig i områder som er langt fra store markeder, der de lokale markedene er små, og der strukturtilpassing er vanskelig hvis man bare tenker markedsstyring. Sonen er også veldig sårbar økologisk. Det ser vi i reindriftsnæringen, der reintallet er for høyt. Vi ser det absolutt i fiskerinnæringen, og også når det snakkes om olje- og gassvirksomhet i havområdene.

Når det gjelder olje og gass, har SV gått imot utvinning i området både fordi klimatrusselen vil øke ved økt utvinning, noe som er et meget viktig hensyn, og fordi Barentshavet og området rundt Lofoten er de mest produktive havområdene når det gjelder plankton, fisk, fugl og sjøpattedyr. Våre store kommersielle fiskerier, som Finnmark er så utrolig avhengig av, er helt avhengige av dette. Når både Direktoratet for naturforvaltning og SFT har vært kritiske til de konsekvensutredningene som lå bak utvidelsen av petroleumsvirksomheten, mener SV at Regjeringen – og Arbeiderpartiet for den saks skyld – burde ha latt tvilen komme naturen og miljøet til gode, og ikke åpnet for oljevirkosomhet i området.

SV vil også understreke hvor viktig fiskeriene er for bosettingen langs kysten. SV er uenig i Regjeringens fiskeripolitikk. Vi mener at den er dårlig for bærekraften i fiskeriene som sådanne, for bærekraften i de økologiske bestandene av fisk og for Finnmark. Det er altså nødvendig å få en ny fiskeripolitikk på plass. Det akutt viktigste er å få en finansieringsordning som sikrer lokal foredling av råstoffet. Det er mange bedrifter som nå er konkurs. Det kan godt hende at strukturen i dette ikke er riktig nå, men det er ikke noen tvil ut fra vår politikk at vi mener at langt mer av råstoffet skal tas i land i Finnmark og foredles der. Effektive tiltak må til, slik at leveringsplikten overholdes. Andre land, som f.eks. Island, har regimer for dette som gjør at det blir et reelt økonomisk tap for dem som ikke overholder leveringsplikten.

SV er også uenig i Regjeringens distriktpolitikk, Regjeringens kommuneøkonomipolitikk og Regjeringens manglende satsing på forskning og utvikling. Alle disse områdene rammer tiltakssonen hardt, og det er fordi tiltakssonen er sårbar når man ikke er villig til å ta brede samfunnsmessige hensyn i stedet for markedsmessige og effektivitetshensyn.

Når det gjelder tiltakssonen og tiltakene som sådanne, er det både personrettede tiltak og generelle tiltak. SV ønsker å legge mest vekt på de generelle tiltakene. Men det er to personrettede tiltak som vi har ment har vært viktig å gjøre noe med nå. Det ene er nedskrivning av studiegjeld. Jeg oppfatter det slik at det ikke blir flertall for forslaget om å gjøre dette nå, men jeg velger å oppfatte flertallet i Stortinget positivt når de sier at de har en intensjon om å gjøre det. Dette tiltaket har virket. SV ber også om at man ser på en ordning der man kan få mindre avskrivning det første året og så øke framover. Det vil bidra til at folk bor lenger i sonen, og de får sterkere tilknytning til sonen dess lenger de bor der. Det vet vi bidrar til at folk blir. Vi vet også at dette sikrer fagfolk til viktige kompetansestillinger.

Vi har også villet gjeninnføre borteboerstipendet for elever i videregående skole. I sonen er det ekstremt man-

ge som må bo på hybel når de går på videregående skole. Det vet vi er kostbart. Særlig er det å kunne reise hjem viktig. Vi vet også at «drop-out»-en, altså de som ikke fullfører videregående skole, er veldig høy i sonen. Vi vet at særlig mange unge gutter som er knyttet til primærnæringene, har lav utdanning, og at det er et veldig kjønnsdelt arbeidsmarked i Finnmark. Derfor mener vi at borteboerstipendet er viktig å ha der, slik at vi har en ordning som gjør at det blir noe mer attraktivt og lettere å gjennomføre videregående utdanning.

Vi har også sagt at lønnstilskudd til førskolelærere og til lærere er svært viktig. Førskoletilskuddet består ennå, men skal vurderes, mens lærertilskuddet er fjernet. De har vært svært viktige.

Vi har også pekt på at det bør vurderes lønnstilskudd på andre områder. Jeg har lyst til å peke på tannhelsen spesielt. Hvis man ser på statistikken over antall tannleger pr. person i Finnmark, kan det se ut som om deknningen er veldig god, og det kan nok så være hvis man teller hoder. Men tannlegen må være i nærheten når man har bruk for en. Det er ikke greit hvis det er 15–20 mil til tannlegen. Det betyr at man må ha en struktur på disse tjenestene som er slik at folk ikke må reise 20 mil for å komme til noe så enkelt, når det noen ganger er så akutt, som en tannlegjetjeneste.

Vi har også ønsket at de faglige og pedagogiske styrkingstiltakene som før lå inne som ekstra tilskudd, burde være på plass igjen. Det er fordi vi vet at utdanning er svært viktig i alle regioner, men særlig viktig i de regionene som er i nedgang, slik at man har en vekstkraft i den lille befolkningen man har.

SV har vært veldig opptatt av Barentssamarbeidet og at sekretariatet der, som jo skal sikre utvikling av samhandling, samarbeid og samhandel med områdene østover, blir styrket. Vi var veldig skuffet da budsjettet ble lagt fram og det var kutt i disse postene. Vi ønsker at dette sekretariatet må få en finansiering som gjør at man kan satse på disse viktige markedene, som er nærmarkedene for Finnmark, og som er store og interessante markeder, men vanskelige. Det har vist seg at det har vært vanskelig å få dette til. Derfor må vi sørge for at dette arbeidet ikke bremses opp, men forsterkes.

Så har vi hatt noen synspunkter når det dreier seg om utviklingen av f.eks. transportstøtte i regionen. Vi ser at Regjeringen mener at fylkeskommunene har fått penger å gi til transportstøtte innenfor sine generelle virkemidler. Det er vel en mening som Regjeringen har, at stort sett har fylkeskommunene fått penger til å gjøre alt mulig, med de små midlene de har. Likevel ser vi at deler av næringslivet i Finnmark har sterkt behov for dette. Fylkeskommunen har små ressurser å bidra med, og hvis det er lovlig og mulig for staten å etablere en transportstøtteordning for disse bedriftene i Finnmark innenfor EØS-regelverket, er det vanskelig for oss å se at staten ikke skulle kunne gjøre det. Å benytte det rommet som er innenfor EØS-regelverket til å etablere helt målrettede støtteordninger mot det næringslivet som ber om hjelp, finner vi litt uakseptabelt at Regjeringen ikke følger opp.

Vi har også bedt om, igjen, at når man skal se på revisjonen, eller notifikasjonen, som det heter, av ordningen med fritak for arbeidsgiveravgift i tiltakssonen, blir dette arbeidet forberedt i god tid. Den runden vi har hatt nå, fram til vi fikk dette fritaket, og hvordan regimet skulle være etter at det nye EØS-regelverket ble satt i verk, bør vi ikke ha en gang til. Det faktiske, politiske rommet vi har for å kunne bruke virkemidler, bør være grundig forberedt og grundig utredet. Der er det flere regjeringer som har sviktet. Jeg appellerer så sterk som jeg kan, til den regjeringen vi har nå, om å bruke sin kreativitet og finne de mulighetene vi har til å drive god distriktspolitikk innenfor EØS-regelverket. Den kreativiteten har manglet hittil, men det er altså langt større muligheter enn dem vi har brukt til nå. De mulighetene bør brukes.

Jeg tar opp de forslagene som SV er medforlagsstiller til i innstillingen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:50:53]: Tomme lokale til tidlegare fiskeforedlingsbedrifter i Mehamn, i Båtsfjord, i Vardø – det kjendest absurd då komiteen var på si reis i vinter. Det kjendest absurd at denne landsdelen skal ha å gjera med ein næringsminister som forfektar næringsnøytralitet, og ein fiskeriminister som meiner at marknaden skal rå.

Det er nødvendig med ein ny fiskeripolitikk, auka lokal ressursutnytting, leveringsplikt, regionale kvotar, tilgjengeleg risikokapital. Det er ikkje daglegdags at ein fylkesmann slår alarm. Det er gjort i Finnmark. Senterpartiet står saman med Arbeidarpartiet og SV om å føreslå ein statleg aksjonsplan for næringsverksemd i fiskerikommunane i tiltakszona.

Tiltakszona for Nord-Troms og Finnmark er den kraftigaste distriktspolitiske innsatsen staten har gjennomført i noko område av landet. Det har vore heilt nødvendig. Dette området har heilt spesielle utfordringar når det gjeld befolkningstettleik, klimatiske forhold og store avstandar. Møreforskning konkluderer med at innsatsen i tiltakszona bør styrkjast, ut frå at ein ser ei demografisk utvikling som vil gjera det vanskeleg å oppretthalda busetjinga.

Senterpartiet står for ein heilt annan og ein meir offensiv distriktspolitikk enn det Regjeringa legg opp til. Dessverre har Regjeringa med støtte frå Framstegspartiet svekt dei distriktspolitiske målsetjingane gjennom endra busetjingsmål og ikkje minst gjennom ei kraftig nedbygging av dei distrikts- og næringspolitiske verkemidla. Møreforskning tek til orde for nettopp ei styrking av selektive, innovasjonsretta næringsverkemiddel.

Troms og Finnmark fylkeskommunar har begge komme med viktige innspel til komiteen sitt arbeid. I Senterpartiet finn vi ingen grunn til å overprøva dei forslaga som det her vert bedt om. Vi meiner det trengst ei betydeleg forsterking. Det bør leggjast vekt på både ein ny fiskeripolitikk og å sikra behovet for risikovillig kapital i samband med næringsutvikling. Vi ynskjer momsfrtak for

(Meltveit Kleppa)

samisk duodji. Vi ynskjer ei prisregulering og ei styrking av dei personretta verkemidla. Vi vil utvida ordninga med nedskrivning av studiegjeld, men vi synest faktisk òg at vi bør sjå på både ei prisregulering av barnetrygda, ei indeksregulering av botnfrådraget for finnmarksskatten og ei gjeninnføring av stipendet for bortebuande elevar. Senterpartiet vil òg vidareføra lønnstilskotet til førskulelærarar, og vi vil vidareføra ordninga med lønnstillegg for lærarar. Vi vil òg vidareføra ordninga med faglege og pedagogiske styrkingstiltak.

Så er det slik at ei positiv utvikling i tiltakssona er avhengig av ein ny politisk kurs for Noreg. Ikkje minst er det viktig å prioritera ei styrkt infrastrukturbygging – veg, fly, hammer, breiband – ein styrkt og samordna regionalpolitikk, ein forsterka næringspolitisk innsats og ein styrkt kommuneøkonomi. Ein av dei største feila til denne regjeringa er den mistenkjeleggjeringa ho står for i høve til offentleg sektor og den betydninga den har, ikkje minst når det gjeld kommunane og fylkeskommunane si rolle. Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune, begge to, er i praksis regionale utviklingsaktørar. Det kan ikkje vera vanskeleg å skjønna at òg kommunane er spesielt sårbare i tiltakssona, for det er heilt nødvendig at dei har midlar, ikkje berre til skule, til omsorg og til kultur, men faktisk òg til den aktøren som dei skal vera når det gjeld næringsutvikling.

Det er mange som no har store forventningar til fleire arbeidsplassar innanfor olje- og gassindustrien. I Senterpartiet har vi meint at det var viktig å venta til den heilskaplege forvaltningsplanen låg føre, før det kunne takast beslutningar om auka petroleumsaktivitet.

Så synest vi at det er ganske pinleg at ikkje staten så langt har sørgt for ei statleg finansiering av Barentssekretariatet. Med dei moglegheitene som ligg der, må det vera ei prioritert oppgåve.

Heilt til slutt tek eg opp Senterpartiet sine forslag.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp de forslag hun refererte til.

Eva M. Nielsen (A) [10:56:23]: Dagens debatt viser at det er mange som har omtanke for og forventningar til den utviklingen som skjer lengst nord i landet. Jeg legger ikke skjul på at de verkemidlene som ligger i denne verk-tøykassa, har vært og er viktige for den utviklingen vi har sett. Tiltakssonen har fungert godt. Tiltakssonen har virket stabiliserende, og tiltakssonen har vært med på å gi næringslivet i Nord-Troms og Finnmark bedre rammevilkår for en satsing som er ganske unik. Jeg tenker da selvsagt på den store industrireisingen som skjer i forbindelse med utbyggingen av Snøhvit. Det er den største industrielle satsingen i Nord-Norge noensinne. Når arbeidet nå starter på nye felt lenger øst i Barentshavet, vil også enkelte kystområder i Øst-Finnmark få ta del i gass-eventyret. Man kan si at tiltakssonen er på rett plass til riktig tid. Spørsmålet er bare om den er treffsikker nok.

For en uke siden deltok jeg på den store, årlige konferansen for reiselivet i Finnmark. Der rådet optimismen,

en optimisme jeg sjelden har sett maken til. Reiselivsnæringen er etter eget utsagn den nest største næringen i Finnmark. Antall besøkende i vintersesongen øker. Det satses betydelige beløp på økt markedsføring, og næringslivet ønsker å satse på naturgitte fortrinn. Tenk om Regjeringa kunne vært med på å yte bitte lite grann ekstra i en slik god periode for næringslivet i nord, ikke i kroner og øre, men at de – jeg hadde nær sagt – hadde flyttet kommaet litt til høyre i forhold til forskriften om motorferdsel i utmark, slik at gjestene kunne tilbys et tilrettelagt samisk reiselivsprodukt rett fra hotell døra!

Il-forslaget som Arbeiderpartiet er med på, er skredersydd for reiselivsoperatørene i indre Finnmark. Min påstand er at dette forslaget ville være med på å begrense snøscooterkjøringen i mange av disse områdene. Argumentasjonen som brukes for ikke å støtte vårt forslag, er at det foregår et forsøksprosjekt der åtte norske kommuner har fått utvidet myndighet når det gjelder motorferdsel i utmark. Prosjektet skal være ferdig i 2005. Så skal det evalueres, og så skal Regjeringa se på om loven skal endres. Begrunnelsen kan ikke oppfattes som annet enn vikarierende. Vårt forslag innebærer ingen utvidet myndighet til kommunene. I vårt forslag er det fortsatt fylkesmannen, statens forlengede arm, som skal ta avgjørelsen, slik som fylkesmannen tar avgjørelsen i dag. Endring av snøscooterforskriften var en av Finnmark Høyres beste valgkamp saker i 2001, og hvor mye var det valgløftet verdt? Ingenting. Er det rart at reiselivsnæringen i nord er skuffet?

Så litt om meldingens kapittel 7. Der finner vi noen av de innsatsområdene som denne regjeringa har fokusert på, nemlig innovasjon og nyskaping. Jeg har sagt det før, og jeg kan gjerne gjenta det i dag: På dette området viser Regjeringa interesse. Den viser initiativ og i alle fall verbal vilje til målrettet innsats. Det er bra!

Innovasjon og nyskaping i næringslivet er et «must» for å opprettholde bosettingen og skape interessante, trygge arbeidsplasser for ungdommen både i nord og i sør.

Jeg vil peke på at målrettede tiltak som stimulerer til knoppskyting i eksisterende bedrifter, ofte er lettere å få til enn å etablere nye. Til tross for at Regjeringa gjennom flere budsjett har redusert det regionale virkemiddelapparatets ressurser, har den vist vilje til å fokusere på dette viktige arbeidet – innovasjon og nyskaping. Det er derfor trist at ikke et enstemmig storting i dag kan si ja til en aksjonsplan for de områdene som nå ligger nede. Det hadde betydd mye for de menneskene som bor der.

Så langt i debatten har jeg ikke klart å se hvilken strategi Regjeringa har. Men Regjeringa bør utfordres til å gi kystbefolkningen i disse områdene et godt svar, ellers vil ulikhetene mellom de konkursrammede kystområdene bli forsterket i forhold til den positive utviklingen vi ser i Alta-Hammerfest-regionen, og som vi håper snart vil gi seg utslag også i områdene helt i øst.

Til slutt: Regjeringa sier i meldingen at utfordringen er å utforme en regionalt basert innovasjonspolitik som bygger opp under regionale fortrinn. Jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden på dette og be ministeren kon-

kretisere hva Regjeringa mener med formuleringen, og om statsråden ser det slik at denne gode målsettingen kommer i motstrid til vårt forslag om en aksjonsplan for kystområdene.

Statsråd Erna Solberg [11:01:53]: Jeg har vært så lenge på Stortinget at jeg var med på etableringen av tiltakssonen. Jeg husker også bakgrunnen for etableringen av tiltakssonen. Når noen sier at det er sjelden at en fylkesmann skriver et slikt brev, må jeg minne om at tiltakssonen bl.a. kom på bakgrunn av en folkeaksjon mot den daværende arbeiderpartiregjerings politikker i forhold til Finnmark – og det førte til at en fylkesmann kom inn på Stortinget med egen liste. Det som nå er definert som tiltakssonen, og hele pakken med virkemidler, er knyttet til samarbeidet mellom ham og Syse-regjeringen og til impulser nettopp fra det samarbeidet. Jeg synes man skal gi kreditt for det.

Jeg var litt forbauset over Karl Eirik Schjøtt-Pedersens innlegg, for det var ikke helt i samsvar med det som faktisk var bakgrunnen for etableringen av tiltakssonen. Så kan man samtidig si at ja, i tiltakssonen finnes det tiltak som fantes fra før av – og det finnes mange gode tiltak som virker, men det er også viktig å huske at det var to forskjellige utfordringer man skulle forsøke å adressere med tiltakssonen. Den ene var den tradisjonelle og meget sterke distriktsutfordringen som fantes i Finnmark, knyttet til mangel på kompetent arbeidskraft i mange offentlige stillinger. Gjennomstrømningen var hurtig. Det var mange som forsvant raskt ut av jobbene.

Så var det var en næringsutviklingsutfordring: å skape nye jobber også utenfor offentlig sektor. Når man har vurdert tiltakene i tiltakssonen, har de vært særlig vellykket i forhold til det å skape en annen utvikling i offentlig sektor. Finnmark kommer i dag bedre ut enn mange andre distriktsområder når det gjelder deknningen av høyt kompetente fagfolk, og det er faktisk en meget bra utvikling i offentlig sektor i Finnmark, som også er lærdoms- skapende for resten av Distrikts-Norge.

Fortsatt er det en hovedutfordring å sørge for å skape større grad av nye typer arbeidsplasser i privat sektor, bl.a. fordi Finnmark har vært, tradisjonelt sett, meget sårbar i forhold til ressursvingninger i fiskeriene og i forhold til finansieringssvingninger i fiskeriene.

Jeg har lyst til å minne om at vi har refinansiert og reddet – så har det gått fem år, og vi har fått en ny krise. Så har vi refinansiert og reddet, og så har det gått fem år, og det har kommet en ny krise. Nå holder jeg på med å sørge for at vi skal betale for de refinansieringene som ble gjort på midten av 1990-tallet, og det er ganske mange penger som nå er tapt for det offentlige i en ny refinansiering av den fiskeristrukturen vi har pr. dags dato. Og det er ikke vilje fra det politiske Norge til å si at hovedproblemet er noe annet, nemlig at Distrikts-Norge har mesteparten av det konkurranseutsatte næringslivet i dette landet – i Finnmark gjelder det særlig fiskerisektoren. Og det er først og fremst vår evne til å være konkurransedyktige som er utslagsgivende for om vi klarer dette eller ikke. Det er ikke statlige tiltakspakker, det er ikke nye re-

finansieringspakker, men det er vår evne til å kunne holde hele vårt lands økonomi konkurransedyktig som også er den største utfordringen for Finnmark.

I tiltakssonen er det mange virkemidler som gir færre konkurranseulempes, og som gjør kostnadsnivået lavere – og det bør være lavere. Man har lavere skatter, og man har null arbeidsgiveravgift, noe som skulle gjøre det mer interessant å investere. Og der synes nok ikke jeg – det har jeg sagt ofte – at Finnmark har vært flink nok til å markedsføre tiltakssonen, til å overbevise investorer om at dette er bra. Det er stort sett Porsanger kommune som har gjort en jobb når det gjelder å nå ut med det. Jeg synes det har vært store forventninger til at ting skulle komme av seg selv. De har altså ikke kommet av seg selv. Her må man til med aktiv markedsføring, aktiv jobbing, og sannheten er at det vi ikke liker med endringen i differensiert arbeidsgiveravgift, faktisk er en fordel for Finnmark. Relativt sett blir det enda mer gunstig å plassere og bygge nye arbeidsplasser i Finnmark etter denne endringen.

I tillegg til det har altså denne regjeringen gjort det sannsynligvis største og viktigste grepet i forhold til Finnmark, nemlig åpnet for leting i Barentshavet igjen, noe som vil gjøre at flere områder i Finnmark – ikke bare Hammerfest-området – får sterkere impulser fra letevirk-somhet og senere utvinning av naturressurser i Barentshavet.

Jeg er derfor veldig opptatt av at det verste vi kan gjøre med tanke på Finnmarks fremtid, er å lage et bilde av at i Finnmark er alt vondt og vanskelig, og det er umulig å gjøre noe der. Det er faktisk ganske viktig for Finnmark ut fra et markedsføringshensyn å si at ja, vi har bra offentlige tjenester i Finnmark, det skjer mye bra her oppe, det er gode vilkår, og det bør være interessant å flytte dit. Det er først da vi får noe som gir bedre balanse i Finnmarks økonomi, også ved etablering av private arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:07:18]: Det er to utfordringer som framstår som særlig alvorlige i Finnmark. For det første er det levekårs-situasjonen i Indre Finnmark, som er blant de dårligste i landet, det har Stortinget tatt opp ved flere anledninger. For det andre er det situasjonen i kystområdene som er særs alvorlig. I mitt innlegg refererte jeg til at også fylkesmannen i Finnmark har tatt opp spørsmålet om en statlig aksjonsplan. Det er behov for å få i gang aktivitet, slik at de menneskene som går arbeidsledige, har en framtid å se fram til og får en arbeidsplass å gå til. Hvorfor tar ikke Regjeringen innover seg det alvorligste som både fylkesmannen, ordførerne i Finnmark og nå også flertallet i kommunalkomiteen beskriver?

Når det gjelder bakgrunnen for øvrig, har jeg ikke problemer med å gi Høyre kreditt for innføring av skatte-tiltakene, selv om det faktisk er arbeiderpartiregjeringen som har økt dem til det nivået de har nå. Men jeg går ut fra at statsråden også husker at Høyre faktisk stemte mot

å fjerne arbeidsgiveravgiften i Finnmark, og at mesteparten av tiltakene er tiltak som er foreslått av andre.

Til slutt må jeg få lov til å si veldig kort at det er interessant når statsråden viser til (presidenten klubber) at Høyre nå åpner for oljeboringen – la meg minne om at det også var Høyre som lukket.

Presidenten: Presidenten ber representantene overholde den tiden som er avsatt.

Statsråd Erna Solberg [11:08:54]: Så var det også denne regjeringen som sørget for å gjøre det forarbeidet som ikke ble gjort av forrige regjering, sånn at Snøhvitutbyggingen faktisk kunne skje uten at vi fikk store problemer med ESA. En av de viktige tingene er å ikke kjøre frem saker hurtig og raskt uten å kontrollere dem. Den runden som den forrige regjering gjorde istedenfor å gjøre godt arbeid på forhånd, skapte relativt stor usikkerhet.

Jeg har lyst til å si: Ja, vi har utfordringer i Fiskeri-Norge. Vi har utfordringer særlig på kysten av Finnmark. Når vi sier at det ikke er behov for en egen tiltaksplan for dette, er det fordi hovedbiten dreier seg om generelle virkemidler, og det dreier seg faktisk om et behov for en viss omstrukturering. Man har bl.a. i forhold til leveringsforpliktelsene gjort endringer fra Fiskeridepartementets side. Man har vært opptatt av noe som man på enkelte områder har fått kritikk av fiskerinæringen for, nemlig å sørge for at leveransene fordeler seg bedre i tid i forhold til fastlandsindustrien. For et av hovedproblemene har vært at det har gått opp og ned med leveransene. Det har kommet kjempemye på ett tidspunkt, slik at det er blitt lav kvalitet fordi det blir rushet igjennom på kort tid. Så har man vært nødt til å permittere, fordi det plutselig ikke har vært mer ressurser igjen. Derfor har man altså en rekke elementer som skal bygge det langsomme, men – og det er det viktig å si – mye mer solide grunnlag for en struktur som er levedyktig fremover også i Finnmark.

Denne regjeringen har altså flyttet mange flere arbeidsplasser til Finnmark enn noen annen regjering tidligere har gjort. Vi har bl.a. flyttet arbeidsplasser til Indre Finnmark, som ikke har vært i fokus tidligere. For dette med levekår dreier seg også om å få flere arbeidsplasser med høykompetanse inn i disse områdene.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:10:53]: Statsråden nevnte i sitt innlegg at det å skape nye arbeidsplasser i privat sektor var prioritert og viktig. Jeg skal bare vise til et lite eksempel i så måte. Da komiteen var i Finnmark, ble vi presentert for de problemer som reiselivsbedrifter og hoteller hadde når det gjaldt å kunne drive snøscooter-safari – derfor er det fremmet forslag i dag om å få tilgang til det lovlige løypenettet. Det ble framstilt som en stor og vesentlig utfordring å drive med turisme – og til trekke seg turister – i Finnmark.

Dette avviser altså Regjeringen. Vi hører festtaler, men når det kommer til stykket, til praktiske eksempler, stritter man imot.

Hvorfor er Regjeringen imot å legge forholdene til rette for reiselivsnæringen ved at hoteller og reiselivsbedrifter får tilgang til snøscooternettet i Finnmark?

Statsråd Erna Solberg [11:12:15]: Det har vært klart lenge at det skal foretas en revidering av forskriftene knyttet til snøscootervirksomhet, basert bl.a. på de forsøkene som er i åtte kommuner om lokal forvaltning. Vi har hatt en hovedlinje når det gjelder det, at vi venter med å gjøre endringer, og tar med oss alle disse problemstillingene til endringen av forskriften skal gjøres. Jeg vil si at vår ambisjon er å gjøre det ganske raskt, ikke vente i lange tider på det, når vi først er ferdige med denne perioden.

Vi møter mange slike utfordringer som går på at vi burde gjøre litt her og litt der, f.eks. når det gjelder å liberalisere eller gjøre endringer knyttet til snøscooterdrift. Vi tar med oss alle de tingene, men vi har sagt at hele hovedrevisjonen skal skje på en gang, så vi får sett alle tingene i sammenheng – og sørge for at vi får et bærekraftig forvaltningsregime også for bruk av snøscootere.

Så har jeg lyst til å si: Det finnes turisme i stillhet også, ikke bare i snøscooterdur.

Karin Andersen (SV) [11:13:28]: Ja, det siste er jeg helt enig med statsråden i.

Statsråden peker på at det er viktig å få i gang privat virksomhet i området, og det er nettopp derfor flertallet i komiteen fremmer et forslag om en statlig aksjonsplan. Da komiteen var på reise i Finnmark, hadde vi også møte med banknæringen, som sier at de ikke finansierer opp noen av de bedriftene som nå trenger å komme opp å stå. Vi hadde også møte med Innovasjon Norge, som sier at nei, de har ikke tenkt å finansiere opp de bedriftene som ligger nede. Det kan godt hende at strukturen i disse bedriftene ikke er riktig i dag. Men hvis vi ikke sørger for at noen av disse bedriftene kommer opp å stå og får en produksjon som er så variert at de kan ta noen av de svingningene som er i fiskeriene, vil den produksjonen etablere seg et annet sted – og det er den i ferd med å gjøre. Det er det som er så sårbart. Derfor må vi i gang nå.

En mye sterkere strukturendring i flåten må også til, men ikke i den retningen Regjeringen vil, for da havner ikke fisken i Finnmark – da havner den alle andre steder. Arbeidsplasser og økonomi knyttet til det genererer da velstand andre steder. Hvordan har Regjeringen tenkt å møte den utfordringen?

Statsråd Erna Solberg [11:14:59]: Jeg tror ikke på noen refinansieringer av virksomheter som ikke også privat kapital mener er lønnsomme. Jeg tror faktisk ikke at vi fra statens eller det statlige virkemiddelapparatets side kan plukke vinnere og tapere. Da tror jeg bare at vi kommer til å fortsette som vi gjør nå, at vi betaler bl.a. for daværende fiskeriministers refinansieringsrunder når det gjelder fiskeindustrien på midten av 1990-tallet, refinansiering etter at det var gått fem–seks år, fordi det ikke var markedsgrunnlag for drift. Derfor må det være et samarbeid mellom offentlig og privat kapital.

Innovasjon Norge har rammer for å kunne gå inn og investere. De har også fått påfyll av tapsfondet knyttet til det. Men de må altså finne det kommersielt lønnsomt og sannsynlig at bedriftene klarer seg i fremtiden. Hvis de mener at det kriteriet ikke nås, er det faktisk etter min mening å kaste blå i øynene på folk at vi skal gå inn og refinansiere dersom vi vet at man om fem år vil være i samme situasjon.

La meg også si at det er viktig med strukturendringer. Det viktigste er at vi klarer å levere fisk til en pris som er konkurransedyktig i de markedene hvor vi skal selge fisken. Derfor tror jeg faktisk at SVs politikk er feil. Vi kan ikke gjøre eksportnæring til en ren innenlandsnæring.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:16:36]: Statsråden fokuserte i innlegget sitt bl.a. på dei store ressursane, naturmessige og òg personmessige, som er i Finnmark – desto meir oppsiktsvekkjande med den passive holdninga frå Regjeringa si side med omsyn til framtida i den nordlegaste landsdelen, og korleis regjering og storting kan bidra.

Regjeringa seier f.eks. at det enkelte tiltaket skal vurderast i samband med det årlege statsbudsjettet. Det gir jo ikkje nokon særleg grunn til optimisme. Regjeringa seier i tillegg:

«Regjeringa vil sikre grunnlaget for likeverdige levekår først og fremst gjennom det kommunale inntektssystemet.»

Kan kommunane i Finnmark rekna med meir pengar til skule og omsorg, til kultur og næringsutvikling? Kan dei kanskje rekna med at det skal verta samsvar mellom oppgåver og midlar? Eller skal dei måtta kutta, slik som i dag?

Statsråd Erna Solberg [11:17:57]: Jeg synes det er litt utrolig at Regjeringen kan anklages for passiv holdning av et parti som er dypt skeptisk til utviklingen av bl.a. den viktigste fremtidsnæringen i Finnmark. Hvis vi virkelig skal se på hva som skaper nye arbeidsplasser og nye typer aktivitet, knytter det seg bl.a. til naturressurser, som Senterpartiet tradisjonelt er meget betenkt over å ta i bruk.

Når vi ser på hvordan utviklingen er i Hammerfest, en utvikling som egentlig går for fort i den forstand at det blir Klondyke-stemming, og at virkningen burde fordele seg over større deler av fylket, vil man jo se at det er nettopp der man sannsynligvis får de største vekstimpulsene, de største initiativene til nytenkning. Det kommer også en del nye typer bedrifter og nye typer aktiviteter som ringvirkninger av selve utbyggingen.

Når vi er opptatt av de årlige statsbudsjetter, er det fordi vi må sørge for å lage statsbudsjetter som henger sammen til slutt. Det er derfor vi bl.a. ikke kan love at vi skal øke studiefinansieringen så mye som Arbeiderpartiet har foreslått. Men det står vitterlig i stortingsmeldingen at vi er positive til det, og at vi vil komme tilbake til det i forbindelse med statsbudsjettframleggelse.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:19:21]: Det er svært bra at Snøhvit er bygd ut. Jeg konstaterer at det

skjedde med den skatteløsning som Arbeiderpartiet faktisk foreslo, men avgrenset til Nord-Troms og Finnmark.

Jeg sa samtidig til statsråden at jeg synes det er oppsiktsvekkende at statsråden skryter av at man har åpnet for en oljevirkosomhet som man selv lukket igjen. Det er neppe veldig mye å skryte av.

Men det gjør et sterkt inntrykk å reise fra sted til sted langs kysten av Finnmark og konstatere at folketallet har gått ned med over 25 pst. de siste 20 år, se at industri-virkosomhet som holdt til i til dels nye og moderne bygninger, er stengt ned, at over 1 000 industriarbeidstakere har blitt uten arbeid, og at 40 pst. av industrien har gått konkurs i løpet av rundt et år.

Så sier statsråden at det er generelle virkemidler som skal virke. De er kuttet fra 179 mill. kr til 113 mill. kr. Men når industrisamfunn stopper opp, er det ikke bare generelle virkemidler som får dem i gang igjen. Det kreves politisk håndverk, og det har ikke Regjeringen vært i nærheten av å utøve i denne saken.

Statsråd Erna Solberg [11:20:42]: Jeg er helt enig i at det gjør et sterkt inntrykk å se ethvert samfunn som blir fraflyttet. Det er en menneskelig tragedie for dem som har satset på stedet, og som ønsket å videreføre det, og som faktisk også taper store midler knyttet til bl.a. bolig. Derfor er det så utrolig viktig at man har politikere som tør å ta omstruktureringer når de trengs.

Jeg synes Karl Eirik Schjøtt-Pedersen skal tenke igjennom hvor mange av disse nybyggene langs kysten som kom etter at han var fiskeriminister, og hvordan man på den tid forskjov omstillingsbehov som var der, og som har gjort at vi fortsatt befinner oss i denne fem-, seks-, sjuårssyklusen – fra krise til refinansiering, fra krise til refinansiering.

Jeg tror det er på tide at vi nå bruker tid på å finne de virksomheter som er mest levedyktige, og der vi får privat kapital opp å stå, slik at vi ikke om sju år igjen har en krise, hvor nye mennesker har satset penger og nye lokalsamfunn hele tiden føler seg truet. Vi er innstilt på å finne virkemidler som skal sørge for å gjøre fiskerinæringen i Finnmark konkurransedyktig, også med tanke på produksjon.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:22:20]: Det er en befriende åpenhet fra statsrådens side. Man skjønner godt hva hun sier, og det gjør det desto enklere å være uenig.

For to uker siden ringte en fisker fra Alta kommune meg, og han beskrev situasjonen i Kvalfjord. Kvalfjord er et veldig lite sted i Alta kommune. Han fortalte at seks i utgangspunktet hadde fartøy som gjorde at de kunne levere til det lokale fiskebruket. Så sa han at Regjeringen legger opp til en politikk der man betaler folk penger for å avhende fartøy under 15 meter, samtidig som Alta kommune gjør hva de kan for å opprettholde det fiske-

bruket som er i Kvalfjord. Og så sa han: Samtidig lurer man på hvorfor folk flytter fra Kvalfjord.

Han sa videre at en som har et fiskefartøy der, ikke ser seg tjent med å la sønnen overta det fartøyet. Staten betaler ham for godt til det. Det er for usikre utsikter, og fabrikktrålerflåten tar med seg ressursene sørover for å få dem videreforedlet. Han sa at det ikke hadde vært veldig vanskelig å ta kvoter fra fabrikktrålerflåten og sørge for at man styrket de fartøyene som Regjeringen nå aktivt betaler for å få avhendet, for på den måten å få fornyet aktivitet. Det var jo ikke sånn at sønnen ikke hadde lyst til å bli i Kvalfjord. Han ville gjerne være der. Men poenget er jo at når man har en regjering som aktivt betaler folk penger for at de skal flytte, ender folk opp med å flytte enten de vil eller ikke.

Jeg har hørt ganske mange som sier at noen større trussel mot bosettingen av Kyst-Finnmark enn Regjeringen og fiskeriministeren finnes pr. dags dato ikke. Det er relativt klar tale, og det skjønner man. Man skjønner det når man drar rundt. En politikk som går ut på at man skal få penger for å gi fra seg det som skulle gi livsnæring, nemlig fartøyet, gjør at folk ender opp med å flytte.

Jeg vil jo si at det debatten på mange måter bærer preg av fra Regjeringens side, er diskusjonen om knapper og glansbilder til en befolkning som utmerket godt hadde klart seg selv hvis man hadde hatt tilgang på råstoff og ressurser, og fått anledning til å viderefordre dette lokalt.

Det er ganske godt gjort av en av Høyres representanter å holde et ti minutters innlegg – hovedinnlegget – uten å nevne ordet fisk en eneste gang. Men det var faktisk tilfelle. Det er forståelig, for straks man begynner å snakke om det, er man inne på et område hvor Høyre bidrar til å avfolke kysten i Finnmark. Det går nå så raskt at vi ser at man kanskje taper 5 pst. av befolkningen i løpet av et år, eller opptil 20 pst. i løpet av en tiårsperiode.

Det går det ikke an for Erna Solberg å snakke seg rundt, uansett hvor klart hun snakker – nemlig at Regjeringens politikk har ført til at man forserer denne utviklingen. Finnmark står overfor utfordringer som er større enn noen gang før. Det er en viss forskjell fra Arbeiderpartiets tilnærming. Befolkningstallet gikk ikke så raskt ned da Arbeiderpartiet satt med regjeringmakten.

Ivar Kristiansen (H) [11:25:40]: Et spørsmål man er nødt til å stille, er jo et til opposisjonspartiene: Hvorfor gjennomførte ikke de partiene som har utgjort flertallet i det meste av perioden etter at tiltakssonen ble innført, alle disse tiltakene man etterlyser i dagens debatt? Jeg synes man behendig har unngått å svare på dette spørsmålet, samtidig som man gjør sitt ytterste for å spre en pessimisme i dagens debatt som må skremme folk som kunne tenke seg å flytte tilbake til tiltakssonen. Man søker totalt for å skygge for de mange store og positive mulighetene som fins i dette området.

Det tiltakssonen iallfall ikke trenger, er rammevilkår som man hadde da den forrige finansministeren, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, forlot regjeringskontoret i 2001. De hadde en kvelende virkning på alle konkurranseutsatte

sektorer i Nord-Troms og Finnmark, og sørget for at vi var på europatoppen når det gjaldt rentefot – hvis vi i rettferdighetens navn ser bort fra Russland, som vi ikke behøver å sammenlikne oss med nå. Nesten som ved en opprydding etter et nachspiel ser man nå de negative virkningene. Rammevilkårene førte til en kronkurs som gjorde at konkurranseutsatte Nord-Troms og Finnmark ikke hadde en nubblesjanse – kraftig oppbacket av at fiskerinæringen har fått helt umulige rammevilkår. Blant annet sørger Senterpartiet og SV i dagens debatt – hver dag – aktivt for å gi norsk fiskerinæring de aller verst tenkelige rammevilkår og eksportvilkår. Dem kjemper man faktisk for å gjøre enda verre ved å si opp EØS-avtalen.

Jeg tror man glemmer å se på de markedsutsiktene som fins nå, for olje og gass – det nye markedsvinduet som åpner seg i forbindelse med Snøhvit-utbyggingen. Senterpartiet og SV etterlyser tiltak i dagens debatt. Man gikk behendig imot det største prosjektet som er gjennomført gjennom tidene i Nord-Troms og Finnmark, og som i disse dager skaffer lokal leverandørindustri oppdrag og ordrer for 1,7 milliarder kr, som i sum overskygger alle tiltak som en hvilken som helst plan ville kunne gitt. Dette bør sette disse partiene i en kraftig forlegenhet.

Dette betyr ikke at ikke denne regionen står foran store utfordringer, men vi må ikke klistre en sørgeramme rundt denne regionen, som jeg føler at de som har sittet med det meste av styre og stell fra 1990 til i dag, har gjort. Man kan ikke etterlyse enda flere planer, noe vi har nok av for dette området. Vi må bidra til at regionen gis en konkurransedyktighet som gjør at den kan klare seg i det markedet hvor man skal selge sine varer og tjenester.

Eva M. Nielsen (A) [11:29:05]: Først må jeg gjøre en visitt innom det statsråden sa. Hun tror ikke det er mulig å gå inn med offentlig kapital hvis ikke privat kapital også er med. Men det er jo ingen som har bedt om et næringsliv langs kysten som er fundert kun på offentlig kapital!

Videre sa statsråden at vi må foreta omstruktureringer i fiskerinæringen. Det virker faktisk som om statsråden tror at den dagen den sittende Bondevik-regjeringen kom til makten, tenkte man: Vi må begynne med omstruktureringer i Finnmark – i fiskerinæringen, i kommunesektoren eller i andre sektorer. Som om det ikke har vært en sammenhengende omstrukturering i Kyst-Finnmark om trent siden 1950!

Så til representanten Kristiansen, som sa at vi ikke må tegne et svart sørgebånd rundt tiltakssonen. Det har i sannhet Arbeiderpartiet ikke gjort. Det var ikke ett ord i mitt innlegg som var negativt. Det var ikke ett ord som ikke viste optimisme. Jeg prøvde å få fram på beste måte den «guts» utbyggingen på Snøhvit har gitt vår region, og den optimismen som råder i næringslivet, i reiselivet og i Kirkenes-regionen nå når gassproduksjonen og letingen går mot øst.

Det er ett felt som har fått litt liten oppmerksomhet i dag, og det er Indre Finnmark. Jeg har et hjerte for disse områdene, og der tror jeg Regjeringa kanskje må ha et

fokus. Det har heller ikke vært så mye snakk om det i meldingen. Jeg skal kort si at reindriftsnæringen har en stor utfordring. Når kalvingen er ferdig denne våren, er det 200 000 rein i Finnmark. Det er klart at resultatet av det vil være at når våren kommer, vil et stort antall av disse dyrene sulte i hjel på vidda, fordi det ikke er mat nok til alle. Det vil bli en økologisk katastrofe, og det vil bli en dramatisk situasjon for dyrene.

Jeg hadde håpet at man ved neste korsvei kunne hatt større fokus på indre strøk og de utfordringene som ligger der, både næringsmessig og sosialt. Stortinget har et ansvar for å ta litt tak i disse regionene. Vi er flinke til å snakke om reiselivet, og vi er flinke til å snakke om fisk, men vi bør også ta et løft for den samiske befolkningen i Indre Finnmark.

Øyvind Halleraker hadde her overtatt presidentplassen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:32:20]: Ivar Kristiansen forneker seg ikke. Jeg må få lov til å gjenta overfor ham at Arbeiderpartiet faktisk har innført studielånsordningen, vi har fått fjernet arbeidsgiveravgiften i Nord-Troms og Finnmark, mot Høyres stemmer, vi har hatt et vesentlig høyere nivå på distriktspolitiske virkemidler, med 179 mill. kr mot dagens 113 mill. kr, og vi har hatt særskilte virkemidler for investeringsavgift i de nordligste områdene. Da jeg var finansminister, økte faktisk fiskeriforskningen, som skal satse på framtiden i denne næringen, med 60 pst. på ett eneste år. Men det ble altså kuttet umiddelbart etter at Svein Ludvigsen overtok Fiskeridepartementet og Per-Kristian Foss Finansdepartementet.

Da jeg selv var fiskeriminister, hadde vi også utfordringer langs kysten av Finnmark, det er helt korrekt. Vi innførte en ny finansieringsordning for fiskeflåten, som gav mulighet for å stimulere med opptil 50 pst. statlig tilskudd ved nye fartøy. Dette førte til en fornyelse av flåten. Vi fikk satt i gang den industrien som lå stille. Vi påla leveringsbetingelser til trålerne, og vi fulgte opp og strammet inn overfor dem som ikke oppfylte leveringsplikten. Vi doblet antall oppdrettskonesjoner i løpet av ett år.

Så sier representanten Kristiansen at vi svartmaler. Ja, vi redegjør for at i løpet av ett år gikk 40 pst. av fiskeindustrianeleggene i Finnmark konkurs eller var i en konkursliknende situasjon. 1 000 industriarbeidere ble arbeidsledige. Så sier representanten Kristiansen at dette skal vi glemme – for det forstyrrer Høyres idyll over skattelette til dem som har gode jobber og gode inntekter. Men det er kanskje på tide at representanten Kristiansen kommer ut av idyllen og ser på virkeligheten for de menneskene som rammes av denne arbeidsledigheten. Regjeringens opptreden er ikke bare trist, flertallet i Stortingets kommunalkomite konstaterer at den er «sterkt kritikkverdige».

Karin Andersen (SV) [11:34:29]: I tillegg til det som nå ble sagt, hevdet representanten Kristiansen at Re-

gjeringens finans- og pengepolitikk har vært slik at den faktisk har fått renten ned på et riktig tidspunkt. Det har den jo slett ikke! Regjeringen gjorde lenge ingenting for å sørge for at målet for pengepolitikken skulle dreie seg om noe mer enn lav inflasjon. Og når man bare satt og stirret på det tallet, og ikke brydde seg noe om arbeidsledigheten eller renten, ikke gjorde noe for å endre dette, så røk en masse norske industriarbeidsplasser. Det har denne regjeringen ansvar for.

Så har jeg også lyst til å si at når det dreier seg om olje- og gassvirksomheten, er det riktig at SV har vært kritisk til den. Det er jo nettopp fordi vi følger rådene fra faginstansene, som mener at konsekvensutredningen for helårig virksomhet ikke er god nok og truer det viktige næringsgrunnlaget som er der, nemlig fisk, som er et matfat for hele verden, og som er et ressursgrunnlag som jeg tror få egentlig fatter størrelsen på. Vi ser at dette er meget sårbart. Det gjør sjølsagt denne problemstillingen vanskelig. Men noen ganger må man ta vanskelige valg, og da må man først ta hensyn til framtida. Det er det vi forsøker å gjøre, sjøl om det er vanskelig.

Dette håper jeg også vi kan gjøre når det dreier seg om fiskeripolitikken. I stedet for på en måte å ramse opp hvem som gjorde hva når, må vi se hva det er vi kan gjøre framover for å sikre at det markedet som skal ha fisken, faktisk får en fisk som har en kvalitet som gjør at den er konkurransedyktig. Da kan man ikke ensidig satse på den store flåten. Da må man satse på de små båtene, som også Olav Gunnar Ballo var oppe og snakket om. For de tar fisken når den kommer inn til kysten, og de tar den på en slik måte at den har en kvalitet som gjør at den kan selges til en helt annen pris enn fisk som tas på annen måte. Dette er det meget viktig å tenke på. Det er også meget viktig å huske at sjøl om det ikke står en masse privat kapital rede til å finansiere noen av de fiskebrukene som skal leve i Finnmark – hvis vi mener at vi skal ha fiskeindustri der, og det mener i hvert fall SV – så må staten ta et ansvar nå for å være med på å legge det golvet som gjør at noen ønsker å ta den risikoen. Så får vi diskutere hvordan denne strukturen skal være. Staten kan altså ikke vente på at det kommer en rik onkel og gjør dette. Det er staten som er den rike onkelen som nå må sørge for at virksomhet kommer i gang på land, før all virksomheten flyttes et annet sted. Da er det ikke mye mening i å snakke om tiltakszone for Nord-Troms og Finnmark.

Raymond Robertsen (H) [11:37:34]: Jeg må ærlig innrømme overfor denne forsamlingen at jeg ikke kjenner meg helt igjen i alle beskrivelsene som har vært av det fylket jeg bor i. Det er kanskje det som har preget debatten tidligere og gjennom historien, at det er noen som definerer som sannhet det som kanskje ikke er helt riktig, slik som siste taler fremstiller fiskeripolitikk og flåtestruktur. Man glemmer på en måte i debatten at 70 pst. av kvotene på norsk side tas av kystflåten, og at trålflåten har vært et veldig nyttig supplement for industrien i Finnmark. Mine foreldre ville faktisk ikke hatt arbeid hadde det ikke vært for trålerne. Så enkelt er det. Den

ensidige svartmalingen som er her, synes jeg altså man bør holde seg for god til.

Så er det en kamp om historien, og det blir det jo gjerne når politikere møtes til dyst. Da Stortinget diskuterte tiltakssonen forrige gang og det var snakk om konkurser og fiskeriindustri, sa Anders Aune følgende:

« Hele fiskeindustrien bortsett fra tre bedrifter gikk konkurs under den siste arbeiderpartiregjering.»

Så kan man gjerne diskutere hvem som har skylden. Det året da Karl Eirik Schjøtt-Pedersen var fiskeriminister, var det året folketallet i Finnmark gikk mest ned. Hvem har skylden? Man diskuterer arbeidsgiveravgift. Hvem foreslo å fjerne den, og hvem stemte for? Ja, det er riktig at Arbeiderpartiet, som de gjør nå, kom med et forslag utenfor budsjettbehandlingen som ble stemt ned, men det var Syse-regjeringen som tok det inn i budsjettet og fikk det gjennomført.

Leveringsforpliktelsene – ja, det er riktig at det var Karl Eirik Schjøtt-Pedersen som fiskeriminister som innførte prinsippet, men det var Svein Ludvigsen som statsråd som fikk prinsippet til å fungere og laget forskrifter for å håndheve det.

En annen ting som også diskuteres, er flyprisene. Hvis man leser rapporten fra Møreforskning, som er bakgrunnen for meldingen om tiltakssonen, er et moment som tas opp, de høye kostnadene ved å reise med fly, og det blir omtalt som et problem i Finnmark. Siden Samarbeidsregjeringen kom til makten, har flyprisene i Norge gått ned med 25 pst. En kan nå fly én vei fra Alta til Oslo for 400 kr – mens den billigste billetten da Samarbeidsregjeringen kom til makten, var 2 000 kr – som følge av aktiv konkurransepolitikk, som følge av at man setter ned skatter og avgifter. Og jeg ble litt frustrert da jeg hørte innlegget fra hovedtaleren fra SV, der hun brukte store deler av sitt innlegg til å unnskyldte seg fordi man ikke ønsker petroleumsaktivitet i Finnmark. Da spør jeg SV og dem som er imot det: Hva skal Finnmarks befolkning leve av hvis man er imot nye næringer og hele tida ser bakover etter løsninger for fremtidens befolkning i Finnmark? Jeg spør: Hva er alternativet? Hva skal Finnmark leve av hvis man sier nei til petroleumsaktivitet?

Statsråd Erna Solberg [11:40:57]: Ut fra den høye profilen som Karin Andersen holder i sin kritikk av Regjeringen, og så liksom bare som en liten bit sier at nei, fordi man mener noe som er veldig omdiskutert, at konsekvensanalysene ikke skal være godt nok gjort i forhold til åpningen i Barentshavet, så kan man ikke legge vekt på det, synes jeg faktisk at man skulle roe profilen litt ned når det gjelder kritikken av hvem som gjør noe for Finnmark og ikke, for da har man valgt å gå på veldig usikre analyser innen en av de sikreste næringene vi har. Jeg har lyst til å minne om at oljenæringen er blant dem som har desidert færrest uhell, som har størst kontroll på det de holder på med, i forhold til mange andre næringsvirksomheter, nettopp fordi det er mange sårbare områder.

Så har jeg lyst til å si til Eva Nielsen: Ja, det er faktisk sånn at det over flere år er bygd opp en konkurranse-

udyktighet i norsk økonomi som kommer til å slå ut Distrikts-Norge først, hvis den fortsetter. Og det er altså sånn at fra mai 2000 til januar 2003 svekket norsk næringslivs konkurransevne seg med nærmere 20 pst. Fra 1995 til 2002 medførte bare lønnsoppgjørene en forverring på 14 pst. i forhold til konkurranse. Samtidig får vi sterkere konkurranse fra andre land. Det er klart at det vil også berøre all næringsvirksomhet som foregår i Finnmark, i Distrikts-Norge og andre steder, og da er det ikke bare et spørsmål om raskt å knipse og si: flere offentlige tiltak. Når jeg sier generelle virkemidler, snakker jeg altså ikke om regionalutviklingsmidlene, jeg snakker om rammebetingelsene for norsk økonomi som en helhet. Dette henger sammen, og i Finnmark var det helt slående. Så vil jeg si at da er det mulig at vi skulle ha strammet inn mer i første halvdel av 2002. Men det er jo bare en liten bit i forhold til hele det store konkurransegapet som ligger her.

Men det jeg egentlig hadde tenkt å si, er at jeg er helt enig i at vi har en utfordring i Indre Finnmark. Nå leverte vi en stortingsmelding i 2002 som bl.a. omhandlet en del av oppfølgings- og omstillingsarbeidet i Indre Finnmark. Særlig utviklingen i reindriften er bekymringsfull, men det er ikke bare et spørsmål om antall rein, for øyeblikket gjelder det først og fremst avsetningen på reinkjøtt – å sørge for at det finnes markedsmulighet for reinkjøttet og få det ut til markedene. Hvis ikke står hele denne næringen i mye større grad i faresonen, for da produserer man altså til et marked man ikke kommer inn på. Det er et område som jeg vet at landbruksministeren jobber intenst med, både ved å sørge for at det reklameres for at folk skal bruke mer reinkjøtt, og ved at det arbeides for å få markedstilgang. Derfor har vi laget en reguleringspolitikk for reindriften. Den er omdiskutert blant reindrifteiere, men den skal altså bidra til at reindriften kommer i balanse også i forhold til de naturgitte forholdene.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:44:11]: Jeg merket meg at representanten Robertsen sa at han ikke kjente seg igjen i det fylket han bor i, og der kan jo mye av forklaringen ligge i at han i så liten grad er opptatt av å ta tak i de problemene som fylket står overfor.

Når man spør hva man skal leve av i fylket hvis man ikke skal leve av petroleumsindustrien, er det klart at man har et problem. Når man ser på helleristningene i Alta, finner man 5 000 år gamle helleristninger av fiskeriredskap, og sannsynligvis har man holdt på med fiskeri i kanskje opptil 10 000 år. Det perspektivet vi snakker om når det gjelder petroleumsvirksomheten, er 20–50 år. Med den utvinningstakten som det tas til orde for fra enkelte, vil perspektivet kanskje være enda kortere. Så spør man som representant for et fylke som har holdt på med fiskeri i 5 000–10 000 år: Hva skal befolkningen leve av? Ser man ikke da at man har et problem?

Det er klart at det SV sier, er at vi skal forvalte ressursene, også når det gjelder petroleumsvirksomheten, på en måte som er bærekraftig og ikke kommer i konflikt med fiskeriressursene, og der man sikrer at man ivaretar det matfatet som fiskeriressursene representerer, ikke bare

for Norge, men for hele verden, på en måte som ikke er konfliktskapende.

Jeg kan godt huske at jeg satt oppe på galleriet i 1977, etter at man hadde hatt en utblåsning i Nordsjøen. Da hadde Bjartmar Gjerde på forhånd sagt at det at man skulle få en blow-out i Nordsjøen, var like sannsynlig som at det skulle bli født en kineser av norske foreldre. Og jeg kan huske at Berge Furre sa at nå er det født en kineser av norske foreldre. Det er klart at den type bagatelisering av den slags virksomhet har man hørt til alle tider fra dem som ønsker å forsere virksomheten, og så har man bagatellisert også når konsekvensene kom.

Det at det finnes partier i denne salen som er opptatt av de konsekvensutredningene som Regjeringen selv tar initiativ til, burde Regjeringen være de første til å være glad for. Det er jo det man kaller ansvarlig politikk. Og vi ser hvordan Regjeringen nettopp sikrer seg et flertall når det gjelder snøscooterkjøring i Finnmark. Der er jeg faktisk helt enig med Erna Solberg. Er det noe man burde være mye flinkere til i Finnmark, er det å analysere de mulighetene som måtte foreligge for turisme på andre felt enn bare når det gjelder motorisert ferdsel. Jeg har selv truffet to jenter fra Montana som gikk fra Karasjok til Alta på ski, og som hadde oppdaget at det gikk an å gjøre det, bare gjennom en liten notis i turistguiden Lonely Planet. Finnmark har ikke gjort noen forsøk på å gjøre det til en turistnæring. Jeg er helt overbevist om at potensialet der er stort. Derfor er det også viktig å analysere konsekvensene av økt snøscooterbruk i et perspektiv der man skal være opptatt av næringsvirksomhet som gir rom både for den type turisme og for en turisme der folk søker stillheten, kommer ut i terrenget på ski og kanskje ferdes over lengre områder etter å ha reist helt fra den andre siden av verden for å kunne holde på med det.

Ivar Kristiansen (H) [11:47:45]: Jeg tror vi med stor frimodighet kan slå fast at på tross av utviklingen de siste 12–14 år i Nord-Troms og Finnmark har de personrettede tiltak vist seg å være de mest effektive. Og det er dem vi må bygge videre på.

Selvfølgelig må det være tillatt, som representanten Robertsen gjorde tidligere i debatten, å stille spørsmålet: Hva er det man skal leve av i denne regionen? Hva slags arbeidsplasser er det man har å tilby den delen av befolkningen som man gjerne vil beholde, eller dem som man ønsker skal flytte tilbake til Nord-Troms eller Finnmark?

Det er der jeg registrerer at opposisjonen i det hele tatt ikke mønstrer med et eneste svar. Man velger å ta flukt opp i tåkeheimen når dette spørsmålet stilles. Da kan man gjerne diskutere trusselen i forbindelse med petroleumsaktivitet osv. og ta en diskusjon om den, men jeg bare konstaterer at de som etterlyser tiltak fra Regjeringen, går imot de fleste av de konstruktive tiltak som kan bidra til å få virkelig fart i Nord-Troms og Finnmark.

Det er denne regjeringen som fikk på plass Snøhvit-prosjektet, og det blir sannsynligvis denne regjeringen som – forhåpentligvis – får på plass et Snøhvit II-prosjekt. Jeg er forhåpentligvis også i den situasjon at jeg kan mene at det er denne regjeringen som har sørget for

at vi med utgangspunkt i Nord-Troms og Finnmark skal bli en aktiv part i utviklingen av petroleumsvirksomhet i Barentshavet videre. Det kan bidra til å sette norsk miljøstandard på plass i et område som, uavhengig av hva man måtte mene i Norge, kommer til å bli en av de største petroleumsregionene i verden i løpet av kort tid.

At Sosialistisk Venstreparti ikke har fått med seg at vi har fått redusert rentenivået i Norge fra 7 pst. til 2 pst. fra oktober 2001, er det for så vidt ikke så veldig stor grunn til å bli overrasket over, men det har i hvert fall resultert i at Finnmarks befolkning og næringsliv sitter igjen med anslagsvis 1 milliard kr mer i egne bøker enn det som ville ha vært tilfellet hvis Schjøtt-Pedersens rentenivå skulle blitt videreført til dags dato. Er det noen i denne salen som tror at det nivået vi var på, de konkurransevilkår som eksisterte da, ville ha gitt mer fart i Nord-Troms og Finnmark?

Så sier man at man er opptatt av fiskeindustri. 95 pst. av det som industrien i Nord-Troms og Finnmark produserer, eksporteres ut av landet. Samtidig som man sier at man er interessert i fiskeindustri, kjemper man durabelig imot de vilkår denne industrien skal ha i det markedet der den skal selge varer og tjenester. Jeg registrerer at det finnes ikke noe alternativ for Nord-Troms og Finnmark til den politikken denne regjeringen fører.

Ivar Østberg (KrF) [11:51:14]: Det er altså stortingsmeldingen om tiltakssonen og virkemidlene der vi har til behandling, men det har etter hvert utviklet seg til en debatt om petroleumsvirksomhet, historie og fiskerinæring.

Når det gjelder fiskerinæringen, er et grunnleggende forhold den klare ubalansen mellom begrensede fiskeresurser og den for store samlede fangst- og produksjonskapasiteten i flåte og industri. En realistisk vurdering av situasjonen tilsier at dette vil ha konsekvenser både for antall bedrifter og for antall sysselsatte.

Det er imidlertid en viss optimisme å spore i næringen, og vi skal ikke svartmale, men se på mulighetene. Skal vi realisere næringens verdiskapingspotensial, må det nå rettes økt fokus på å utnytte et av våre store og viktigste fortrinn, nemlig nærheten til ressursene og mulighetene til å forsyne store og kjøpekraftige markeder med ferske produkter.

Dette vil stille krav til næringens aktører. Det må legges vekt på å utvikle kompetansebasert og lønnsom fiskeindustri som kan tilby arbeidsplasser, og gjennom dette bidra til å trygge sysselsetting og bosetting i distriktene langs kysten.

Dette vil bety økt bruk av moderne teknologi, og Fiskeridepartementet, fiskerinæringens organisasjoner og virkemiddelapparatet har alt i noen tid finansiert konkrete prosjekter spesielt rettet mot utviklingen av bl.a. ny filereringsteknologi.

Det knytter seg forhåpninger til framtidig bruk av slik teknologi. I seg selv vil dette imidlertid ikke være nok. Effekten kommer først når dette kombineres med økt vektlegging på direkte kommunikasjon mellom sentrale aktører i markedet, det være seg kunder eller forbrukere.

Myndighetene både på statlig og regionalt nivå, støtter som nevnt opp om aktuelle framstøt. Dette gjelder ikke bare medfinansiering, men også bidrag til tilrettelegging for næringsnettverk og andre fora for utveksling av kunnskap og informasjon.

Avslutningsvis vil jeg peke på at fiskeriministeren ved årsskiftet nedsatte en egen arbeidsgruppe, den såkalte Grønnevet-gruppen. Arbeidsgruppens leder og dens seks medlemmer har lang erfaring fra ulike sektorer innen fiskeri- og havbruksnæringen. Deres mandat er å

«foreslå endringer i de offentlige rammebetingelser og eventuelle andre tiltak som kan gi grunnlag for bedringer i fiskeindustriens lønnsomhet, konkurransekraft og verdiskaping».

Gruppens rapport og anbefalinger skal overleveres fiskeriministeren den 15. juni i år. Jeg ser altså fortsatt ikke noe behov for den planen som komiteens flertall har bedt om.

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:54:34]: De menneskene som går arbeidsledige i fiskeindustrien i Finnmark, ser behovet for denne planen. De har krav på vår oppmerksomhet, på samme måte som de lokalsamfunnene som nå har en betydelig nedgang i folketallet, har krav på vår oppmerksomhet.

Jeg konstaterer at statens egen representant i Finnmark, fylkesmannen, er blant dem som har tatt initiativ til at en slik plan bør utarbeides. Jeg kan ikke annet enn sterkt appellere til Regjeringen om å ta et ansvar i forhold til de menneskene og de lokalsamfunnene som berøres.

For det andre har denne debatten i for stor grad dreid seg om historikk, slik stortingsdebatter dessverre altfor ofte gjør. Jeg mener at vi nå må konsentrere oss om de tre utfordringene som ligger på bordet. Det er å få i gang fiskeindustrien, det er å få forbedret virkemiddelordningene, slik flertallet i komiteen tilrår, ved en styrking av studiefinansieringsordningen, og det er en relativt begrenset utvidelse når det gjelder motorferdsel i utmark, som kunne betydd svært mye for å utvikle næringslivet, og jeg synes det er svært uheldig at det ikke ser ut til å bli flertall for det.

Presidenten: Karin Andersen har tatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Karin Andersen (SV) [11:55:59]: SV har fått med seg at renta har gått ned, men poenget i min merknad i stad var at Regjeringen ikke vektla arbeidsledighet og kronekurs i Norges Banks mandat i pengepolitikken, men satt og holdt fast på inflasjonsmålet så lenge at mange tusen industriarbeidsplasser gikk tapt. Nå har Regjeringen snudd, og det er bra, men det var altså for sent, og det ansvaret må Regjeringen ta.

Den som er villig til å ta stor miljørisiko både lokalt og globalt og på vegne av framtidige generasjoner, kan

fort få mange arbeidsplasser lokalt. Det er en avveining man må ta. SV har vurdert det slik at farligheten nå er for stor. Det er helt riktig at man har sterke sikkerhetsrutiner i oljeindustrien og i oljevirkosomheten, men farligheten hvis det går galt, er så stor. Det er det som er svært alvorlig. (Presidenten klubber.)

Jeg vil bare bemerke til avstemningen ...

Presidenten: Taletiden er dessverre slutt, representanten har hatt ordet tre ganger i debatten. Beklager.

Karin Andersen (SV) [11:57:14]: Da må jeg be om ordet til en stemmeforklaring når avstemningen kommer.

Presidenten: Det får man heller gjøre.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se side 2774)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om Sametingets virksomhet i 2002 (Innst. S. nr. 172 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 10 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke vil bli gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Østberg (KrF) [11:58:18] (ordfører for saken):

Stortinget behandler i dag stortingsmeldingen om Sametingets årsmelding for 2002. Årsmeldingen ble vedtatt i Sametingets plenum 20. mai 2003 og inngår som vedlegg til stortingsmeldingen.

Aller først vil jeg beklage at innstillingen av tidsmessige årsaker foreløpig ikke er oversatt til samisk. Dette vil bli gjort så snart det overhodet er mulig.

I innstillingen fra kommunalkomiteen kommenteres saker som Sametinget tar opp, men også aktuelle saker som er kommet opp etter at Sametingets årsmelding ble vedtatt.

Som saksordfører er jeg svært tilfreds med at det er et bredt politisk flertall i samepolitiske spørsmål. Alle med unntak av Fremskrittspartiet slutter seg til en politikk som sikrer samisk kultur, språk, næringsutvikling og samfunnsnivå. Dette flertallet mener også at Sametinget er sentrale myndigheters fremste premissleverandør og dialogpartner i samepolitikken. Komiteen har merket seg at Sametinget i årsmeldingen gir uttrykk for at dagens møttestruktur mellom Sametinget og sentrale myndigheter ikke er tilfredsstillende. Det er derfor positivt at Regjeringen arbeider med å utvikle prosedyrer som skal sikre Sametinget medbestemmelse i utviklingen av samepolitikken.

På vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti vil jeg i den forbindelse minne om verneplanarbeidet i Tysfjord/Hellemo. Vi har forventninger til at de samiske interessene i dette lulesamiske kjerneområdet ivaretas i den prosessen som er etablert mellom Miljøverndepartementet og Sametinget.

Samisk næring må videreutvikles. I så måte er det viktig å samarbeide med lokalt næringsliv og lokale myndigheter. Enda viktigere er det å etablere samarbeid med regionale myndigheter for å bidra til at det samiske perspektivet også blir ivaretatt i det regionale utviklingsarbeidet. I sin rolle som regional utviklingsaktør har de fylkeskommunene som har samisk bosetting, også ansvar for samisk næringsutvikling.

I 2002 ble forvaltningsansvaret for en rekke kulturinstitusjoner og kulturtiltak overført til Sametinget. Innenfor en rammebevilgning er det nå opp til Sametinget å prioritere samiske kulturtiltak.

Flertallet i komiteen har merket seg at forholdene ved Saemien Sijte i Snåsa er vanskelige. Dette er det viktigste møtestedet for sørsamisk kultur og administrasjon. Vi ber derfor departementet vurdere situasjonen til Saemien Sijte.

Det er generelt lav registrering i samemantallet. Det er bekymringsfullt. Særlig er kvinner underrepresentert – det er kun 36 pst. kvinner. På tross av at det har vært gjennomført prosjekt rettet mot kvinner og ungdom, er ikke målet om økt kvinneandel i samemantallet nådd. Nye vervekampanjer for å mobilisere og rekruttere til samemantallet er derfor nødvendig.

Likewise er legitimiteten til Sametingets valgordning under press som følge av mandatfordelingen. Det er derfor helt nødvendig at Regjeringen har til vurdering de ulike elementer ved valgordningen, det være seg innføring og fordeling av utjamningsmandater samt kvinnerepresentasjonen. For regjeringspartienes del er det viktig å legge til at Stortinget fortsatt skal ha det overordnede ansvaret for valgordningen til Sametinget.

Sametinget tar i sin årsmelding opp spørsmålet om billighetserstatning for utdanningsskadelidte samer.

Jeg vil enda en gang benytte anledningen til å minne om at tiden er overmoden for at vi får på plass en oppreisnings- eller erstatningsordning for de grupper – det være seg urfolk, nasjonale minoriteter eller andre – som har vært utsatt for offentlig forsømmelse eller overlast. Komiteflertallet vil utfordre Regjeringen til å sørge for en snarlig avklaring på disse spørsmålene.

Et urfolk må sikre sin egenart ved at deres livsform, kultur og verdier blir videreført til kommende generasjoner. Det er derfor et viktig symbol og uttrykk for et nasjonalt ønske om en sterk og levskraftig samisk kultur at samefolkets dag, den 6. februar, fra 2004 er gjort til offisiell flaggdag i Norge.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:03:34]: Den store debatten om prinsippene for samepolitikken hadde vi i fjor i tilknytning til prinsippmeldingen, og jeg skal derfor avgrense meg til veldig kort å kommentere to forhold i innstillingen.

Det ene er et spørsmål som også sakens ordfører tok opp, som dreier seg om Sametingets valgordning. Arbeiderpartiet mener prinsipielt at det bør være Sametinget selv som bestemmer valgordningen på vegne av det samiske folk, men tar til etterretning at et flertall i Stortinget legger til grunn at det fortsatt er Stortinget som tar standpunkt til den.

La meg imidlertid understreke at Sametinget ved flere anledninger har pekt på behovet for endringer i valgordningen. Jeg forutsetter at Regjeringen vil følge opp det, noe også komiteen understreker behovet for. Jeg har imidlertid merket meg at det fra den politiske ledelsen i Kommunaldepartementet har vært synspunkter på mulige reformer i valgordningen til Sametinget som avviker noe fra det som Sametinget selv har tatt initiativ til. Jeg forutsetter at i den utstrekning det skal gjøres endringer i valgordningen, gjøres det på en slik måte at det blir gitt anledning for Sametinget til å diskutere det, og at man ikke gjør endringer som Sametinget er uenig i.

Det andre forhold som jeg kort vil nevne, er den merknad som et flertall i komiteen også hadde i fjorårets innstilling, hvor man pekte på at mange samer ikke kan lese samisk, og at det er behov for aviser innrettet mot den samiske befolkningen, selv om de skriver på norsk. Det er derfor viktig å peke på at en styrking av støtten til samisk-språklige aviser ikke må finansieres ved reduksjon i støtten til samiske aviser som skriver på norsk. I så fall vil informasjonstilbudet til det store flertallet av den samiske befolkning som er avhengig av informasjon på norsk, faktisk bli dårligere.

For øvrig viser jeg til fjorårets innstilling og fjorårets debatt når det gjelder de prinsipielle spørsmålene.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:06:04]: Fremskrittspartiet tar St.meld. nr. 10 for 2003-2004 om Sametingets virksomhet i 2002 til orientering. I den anledning vil jeg imidlertid få vise til at Fremskrittspartiet står for et helt annet syn enn det flertallet gjør når det gjelder dette saksområdet.

Når det både i meldingen og i innstillingen vises til at det er stor, men ikke enstemmig oppslutning rundt hovedlinjene i norsk samepolitikk, er det Fremskrittspartiet alene det siktes til. Fremskrittspartiet er av den helt klare oppfatning at det ikke finnes noen viktige grunner som tilsier at man i Norge skal føre en egen politikk for samer. Fremskrittspartiet mener at den politikk som i dag føres på dette feltet, satt inn i et helhetlig samfunnsperspektiv, er mer til skade enn til nytte. Det er flere gode grunner til å ta avstand fra at man i Norge gir grupper av folk særegne demokratiske, politiske og statusmessige rettigheter, basert på etnisk tilhørighet. Forskjellsbehandling av mennesker på etnisk grunnlag er i det lange løp en uholdbar tilstand, selv om denne forskjellsbehandlingen er såkalt positiv forskjellsbehandling. Enhver norsk statsborger, om man er østlending, sørlending, same eller nordlending, skal ha de samme rettigheter og plikter og de samme politiske, demokratiske og sosiale rettigheter i Norge. – Men slik er det altså ikke i dag.

Når det gjelder f.eks. Sametinget, er det et slags parlament der etnisk tilhørighet er helt avgjørende for stemmerett og valgbarhet. Man viser til at samer har status som urfolk og dermed er beskyttet av internasjonale konvensjoner som gir ulike rettigheter. Her vil jeg få bemerke at på bakgrunn av senere tids forskning er det interessant å merke seg at mye tyder på at samer i Norge neppe kan anses som urbefolkning pr. definisjon, ifølge de kriterier internasjonale konvensjoner har. Et viktig moment i så måte er at samer som folkegruppe trolig var blant de siste som i sin tid ankom Finnmark og tok landsdelens ressurser i bruk. Andre folkeslag hadde trolig ankommet Finnmark lenge før samene ankom. Og i et slikt historisk perspektiv blir det ikke korrekt å definere samene som urbefolkning i Finnmark.

Fremskrittspartiet vil oppheve sameloven, og følgelig vil vi nedlegge Sametinget og respektere enhver same på helt lik linje med alle andre statsborgere i dette landet. – Det skulle jo bare mangle!

En slik framgangsmåte er den beste og minst konflikt-skapende i det lange løp. Fra samfunnets side er en bevisst og reell likebehandling av mennesker uansett rase eller etnisk tilhørighet overordnet viktig for å unngå konflikter og uro i samfunnet. Fremskrittspartiet tar også sterkt til orde for at rettigheter for bruk av ressurser i Finnmark ikke må være basert på bare samiske krav, men må være et gode for alle som bor i hele fylket, og som alle skal ha sin likeverdige adgang og rett til å bruke. Lik rett til land og vann i Finnmark har lenge vært Fremskrittspartiets resept, fordi vi bestemt mener dette er den beste løsningen og den minst konfliktskapende linjen på sikt for Finnmark. Fremskrittspartiet er grunnleggende uenig i den samepolitikken som de andre partiene står for, også fordi den rådende samepolitikken kan oppleves ubehagelig for samene selv fordi særbehandling ofte har en stigmatiserende effekt.

Jeg er overbevist om at det store flertall av samene i Norge ikke ber om særbehandling, slik myndighetenes politikk misforstått legger opp til. Det er grunn til å påstå at særbehandlingen – gjennom en egen samelov, Sametinget, eget samisk flagg, egen samisk nasjonaldag, egen samisk nasjonalsang og denne urfolksstatusen – er presset fram av marginale samiske grupperinger, uten særlig støtte hos samer flest. Det er derfor på høy tid å endre politikken på dette felt.

Jeg vil med dette få avslutte mitt innlegg i denne sak.

Statsråd Erna Solberg [12:10:44]: Jeg har bare lyst til å kvittere ut et par spørsmål som ble tatt opp.

Ja, vi jobber videre med endringer i valgordningen. Vi kommer til å bruke ILO-konvensjonens regler og vil konsultere Sametinget om viktige ting i prosessen, og ha en diskusjon. Det er noen temaer som jeg mener også på dette området faktisk er av nasjonal betydning, bl.a. prinsippene for hva som betegner et parlament, og at det derfor er riktig at regelverket om hvilken valgordning det skal være, til slutt fastsettes av Stortinget.

Det andre jeg vil si, er at ja, vi jobber videre med erstatningsordningene. Jeg har lyst til å minne om at ett av

problemene som har oppstått, er at justiskomiteen i forrige periode – med henvisning til erstatningsfondet, Samefolkets fond – skrev merknader i forbindelse med behandlingen av billighetserstatningen om at pga. fondet mente man at man også hadde kompensert for de individuelle behovene i forhold til noen enkeltsaker. Dette gjør at det ikke minst er viktig at vi sørger for at Stortinget får en bred diskusjon om erstatningsprinsipper i forhold til billighetserstatningene. Vi har flere saker som dreier seg om dette. Det gjelder spørsmålet om krigsbarna, som Stortinget har behandlet flere ganger. Det gjelder tvangssterilisering av tatere. Det gjelder tatere som har vært utsatt for andre typer overgrep, og det gjelder de samer som mistet skolegang under den annen verdenskrig. Derfor har Regjeringen en ambisjon om å komme tilbake med en prinsippmelding om dette om ikke altfor lenge, med konkrete anvisninger av hvordan man eventuelt kan gå frem. Det er viktig, synes jeg, at vi ikke tar hver sak for seg, men at vi ser saker som helt åpenbart har noen fellesutfordringer ved seg, i en sammenheng.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 2775)

S a k n r . 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 redegjøre for erfaringer knyttet til bruk av norske velferdsytelser som følge av EØS-utvidelsen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2775)

S a k n r . 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets fullmakter til håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte tariffavtaler og styrket kontroll med overholdelsen av reglene om arbeidstid og andre aktuelle vilkår i arbeidsmiljøloven, samt standarder for bolig- og brakkeforhold, i forbindelse med utstasjonering av arbeidstakere.»

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:13:21]: Vi er nå kommet til en rekke forslag som er oversendt fra Odelstingets møte 23. april i år. Det er ikke naturlig, og heller ikke praksis, å ta opp en ny debatt. Jeg viser til debatten som var i Odelstinget.

Like fullt er det grunn til å peke på ett forhold, og det er at i disse forslagene ber Stortinget gjennomgående Regjeringen om innen 1. juni 2004 å legge fram diverse forslag. Siden det er kort tid til 1. juni, finner jeg grunn til å minne om at innstillingen fra komiteen var avgitt 2. april, og at det skjedde etter en forutgående sak, slik at Regjeringen relativt lenge har vært kjent med både komiteens

innstilling i denne saken og forutsetningene. Det er altså ikke slik at Stortinget i dag instruerer Regjeringen om å komme tilbake med forslag i løpet av 14 dager eller vel det.

Tillat meg derfor bare kort å referere til det som er bakgrunnen for disse forslagene. Flertallet i Stortingets kommunalkomite, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at

«disse partier høsten 2003 og på nyåret 2004 tok initiativ for å sikre en grundig forberedelse av eventuelle tiltak på arbeidsmarkedsområdet for å unngå negative konsekvenser ved utvidelsen av EØS-avtalen».

Man viste videre til sine merknader i Innst. S. nr. 149 for 2003-2004 om behovet for iverksettelse av nødvendige lov- og forskriftsendringer fra 1. mai 2004 for å hindre sosial dumping.

Flertallet konstaterte at Regjeringen likevel ikke i tide hadde igangsatt nødvendig lovarbeid. Flertallet uttalte at man mente at dette var meget uheldig. Man fant det derfor påkrevd å gi Regjeringen frist til 1. juni 2004 for å fremme en ny sak for Stortinget med aktuelle lovendringer. Bakgrunnen var at man mente at det ville gi en sikrere behandling enn om komiteen, uten forutgående behandling av Regjeringen, skulle ha foretatt lovgivningsarbeidet. Dette er bakgrunnen for disse forslagene. Det er derfor fullt forsvarlig å be Regjeringen komme tilbake 1. juni.

Statsråd Erna Solberg [12:15:44]: Jeg må også få lov til å vise til mitt innlegg i den samme debatten.

Jeg vil understreke at vi fra 2. april har visst at det har vært et flertall bak disse forslagene. Jeg synes likevel at to måneders forberedelser til å gjøre slike endringer er knapp tid. Det betyr at vi kommer til å bryte alle de vanlige rutineene og alle de vanlige instruksene som finnes, for å legge frem lovforslaget for Stortinget. Men Stortinget ble også på det tidspunktet informert om at det ville bli fremlagt forslag som ikke hadde vært på høring, og at alle de som ble berørt av det, ikke hadde fått en grundig orientering eller fått mulighet til å si sin mening. Men det har man gjort med åpne øyne fra Stortingets side. Da forventer jeg at man, når forslagene kommer til Stortinget, kanskje bruker tid på å høre litt på hva konsekvensene av noen av disse forslagene blir. Det er flere forslag som jeg tror ikke er problematiske, men noen av dem tror jeg nok man bør ha en runde på – hvor praktikabelt er det å gjennomføre det på akkurat den måten?

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:17:14]: Når det gjelder realiteten i forslagene, hadde vi anledning til å diskutere det tidligere. Vi får sikkert også anledning til å diskutere det når Regjeringens forslag kommer.

På bakgrunn av statsrådets innlegg må det likevel være lov til å si at bakgrunnen for tidspresset her ikke er mangel på kunnskap om behovet for denne type tiltak, men det har vært ulik politisk vurdering. Regjeringen har ikke ønsket å følge opp de klare ønsker som flertallet i Stortingets kommunalkomite ved flere anledninger har

gitt uttrykk for. Når saken ikke hadde fått den forberedelsen som man måtte ha lov til å forvente, følte altså komiteen behov for at Regjeringen måtte komme tilbake. Det burde ha vært iverksatt fra 1. mai. Det var ikke mulig på grunn av Regjeringens manglende forberedelse. Jeg forutsetter at vi får et skikkelig grunnlag til 1. juni.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 2775)

S a k n r . 5

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider rapporteringsplikten til Sentralskattekontoret for utlendingssaker til å gjelde alle utenlandske arbeidstakere innen alle bransjer. Det forutsettes at det kan gjøres unntak fra rapporteringsplikten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2776)

S a k n r . 6

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir adgang til å pålegge arbeidsgiver å sørge for at alle ansatte har identitetskort, adgang til å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort på forespørsel fra offentlig myndighet, samt adgang til å pålegge arbeidsgiver, hovedentreprenør eller den som har kontrakt med en byggherre å kunne legge fram mannskapslistene og dokumentasjon av lønnsforhold og utbetalt lønn.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2776)

S a k n r . 7

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel slik at Arbeidstilsynet overtar ansvar for å føre tilsyn med at vilkårene for innvilgelse av arbeidstillatelser gitt av UDI følges.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2776)

S a k n r . 8

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets

og andre relevante tilsyns fullmakter til kontroll og iverksettelse av sanksjoner overfor virksomheter som bryter regelverket, slik at regelverket, inklusive vilkår om lønn, arbeidstid og boforhold, blir fulgt.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2776)

S a k n r . 9

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lov som sikrer at virksomheter som benytter arbeidstakere uten arbeidstillatelse, skal anmeldes og at de skal idømmes betydelige bøter og inndraging av for-tjenesten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2776)

S a k n r . 1 0

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som i forbindelse med tjenesteleveranser, anbud og underentrepriser gir tillitsvalgte rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hjemlet i lov og arbeidsavtale (jf. arbeidsmiljøloven § 55 C) hos underentreprenører, men slik at det ikke omfatter rett til innsyn i personlige forhold eller andre fagforeningers kollektivavtale.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 1

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til drøfting i forbindelse med beslutninger om innleie og underentrepriser.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 2

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som sikrer at hovedentreprenør, eller den som har kontrakt med byggherren, gjøres ansvarlig for at underentreprenører betaler skatter og avgifter, og følger gjeldende lov- og regelverk, og at bygg-

herrens ansvar for å sikre lovlige forhold på bygg- og anleggsplass innskjerpes.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel om godkjenning, registrering og kontroll av byråer som driver formidling eller utleie av arbeidskraft i Norge.»

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:19:50]: Eg føler behov for spesielt å gjera merksam på forslaget i sak nr. 13, sjølv om eg gjerne kunne ha sagt noko om alle forslaga.

Som representanten Schjøtt-Pedersen og vel òg statsråden var inne på, er dette eit område som er i utvikling. Det har skjedd mykje på kort tid, og det har komme fram ganske mange opplysingar om at byrå som driv med tenester, vil vera ei heilt spesiell utfordring for norske lønns- og arbeidsvilkår. Eg vil visa til at statsråden sjølv no sender rundt eit innlegg som er på trykk i fleire aviser, seinast i Jærbladet den 10. mai, der ho varslar at ho jamleg vil vurdera behovet for generelle tiltak på bakgrunn av utviklinga etter utvidinga. Ho fokuserer på faren for press på lønns- og arbeidsvilkåra når bedrifter frå nye EU-land får kortvarige tenestoppdrag, og bringar med seg eigne arbeidstakarar hit. Det er ein del av innlegget hennar. Ho seier altså at det er ei spesiell utfordring, og at ho sjølv vil følgja utviklinga. På bakgrunn av det meiner eg at Stortinget i dag kan vera føre var – føre var i forhold til opplysingar som har komme fram fleire gonger i media, om firma som no etablerer seg utanfor landet vårt for å tilby tenester her, og føre var i forhold til å be Regjeringa leggja fram forslag til lovheimel. Når forslaget frå Regjeringa kjem, går det an å diskutera om det skal setjast i verk eller ikkje. Dersom ein utarbeider ein slik lovheimel no, vil ein altså vera føre var. Eg synest det er veldig trist dersom det berre er Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet som står bak akkurat det forslaget.

Statsråd Erna Solberg [12:22:23]: Vi arbeider med en proposisjon til Stortinget basert på et ønske fra et flertall i Stortinget og signaler fra den tidligere behandlingen.

Hvis vi kommer i en situasjon hvor vi på 14 dager blir pålagt å legge frem fullstendige reguleringer ut fra et flertallskonstellasjonene forandrer seg her i salen, synes jeg Stortinget skal tenke på at de bør sette andre frister. Det er det teknisk umulig for en regjering å gjøre. Vi har strukket oss langt når vi om 14 dager legger frem et omfattende lovforslag utarbeidet i løpet av to måneder, samtidig som vi bryter enhver instruks som finnes for å ha høring med partene. Det vil bli meget vanskelig for en regjering å forholde seg til det, og praktisk umulig å gjen-

nomføre på så kort tid, hvis dette forandrer seg. Det håper jeg Stortinget også har respekt for. De er mennesker, de som jobber i departementene også.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:23:45]: I forhold til denne EU-utvidinga er Stortinget i ein spesiell situasjon fordi det lenge har vore avklart at eit fleirtal ynskjer fleire tiltak enn det Regjeringa i utgangspunktet la opp til. Eg registrerer at statsråden sjølv sender innlegg der ho varslar – og på den måten prøver å skapa tryggleik – at ho vil føreta ei stadig vurdering av behovet for tiltak utover det som er blitt sett i verk så langt. Då håper eg òg at ho ikkje legg til side dei forslaga som har vore drøfta i samband med Ot.prp. nr. 44 for 2003-2004, men at ho faktisk tek dei med i si vurdering og er klar over at ho, både når det gjeld forslaget i sak nr. 13, og på andre punkt, faktisk vil ha moglegheit til å vera offensiv.

Presidenten: Da ser det ut til at det får stå igjen som en oppfordring.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag om å implementere ILO-konvensjon nr. 94 i norsk lovgivning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 5

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004 (jf. Innst. O. nr. 64):

«Stortinget ber Regjeringen om å utvide ordningen med regionale verneombud til flere bransjer.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2777)

S a k n r . 1 6

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og May Hansen om at livsoppholdssatsene for personer under gjeldsordning settes til 85 pst. av minstepensjon (Innst. S. nr. 171 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:37 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eirin Faldet (A) [12:26:42] (ordfører for saken): Vi behandler nå denne saken for tredje gang. Det burde vært nødvendig, men statsråd Solberg skal slippe å få skjenn av den grunn. Vi får rette skytset mot rette vedkommende, nemlig statsråd Dævøy, som nå ankommer salen.

La meg presisere at denne saken dreier seg om å endre livsoppholdssatsene under gjeldsordning til 85 pst. av minstepensjonen. Dagens satser reguleres ut fra grunnbeløpet i folketrygden og utgjør 75 pst. av minstepensjonen.

Saken har vært til behandling 3. desember 2002 og 11. november 2003, der Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet uttalte at

«ingen skyldnere bør ha mindre å leve av enn om lag 85 pst. av minstepensjon. Dette bør departementet innarbeide i fremtidige veiledende satser».

Istedenfor å følge opp dette, ble det sendt ut et rundskriv i juni 2003 med veiledende satser som tilsvarer ca. 75 pst. av minstepensjonen. Departementet har valgt å beholde den lave satsen, og begrunnet det med at en nøktern levestandard under gjeldsordningen er grunnleggende nødvendig, bl.a. for at allmennheten skal akseptere ordningen. Jeg tror faktisk allmennheten skjønner at å leve for 85 pst. av minstepensjon ikke er noe liv i luksus, men nettopp et absolutt nøkternt liv.

Det er vanskelig for meg å forstå at en økning på 650 kr for enslige og ca. 1 700 kr for par kan svekke legitimiteten til denne ordningen. Jeg tror ikke at så mange finner det attraktivt å være i en gjeldsoffersituasjon. Regjeringen skryter i alle sammenhenger av at de har satsset på fattigdomsbekjempelse, men hvorfor vil ikke da Regjeringen være med på å gjøre livet litt lettere for dem som ønsker å gjøre opp for seg? Jeg kan ikke unnlate å minne statsråden om at rasjonalisering og oppsigelser fører til at arbeidsledigheten stiger, og tap av inntekter rammer den enkelte og er i høyeste grad en medvirkende årsak til at folk blir gjeldsofre. Det burde Regjeringen ta mye mer på alvor.

Denne ordningen er ment å hjelpe mennesker i en periode i livet da den økonomiske situasjonen har blitt vanskelig, ja håpløs. Med denne ordningen kan skyldnerne få hjelp til å innfri sine forpliktelser. Det er mennesker som ønsker å gjøre opp for seg vi her snakker om, og det må være vårt ansvar å hjelpe dem. Derfor er jeg glad for at det også i dag, altså for tredje gang, er et flertall som støtter dette forslaget.

Afshan Rafiq (H) [12:30:26]: I Dokument nr. 8:37, fra stortingsrepresentantene Audun Bjørlo Lysbakken og May Hansen, foreslås det å øke de veiledende satser for

livsopphold for personer under gjeldsordning slik at ingen skyldnere får mindre enn 85 pst. av minstepensjon å leve av.

Regjeringspartiene vil sterkt fraråde denne foreslåtte endringen. Balansen mellom skyldnerens og kreditorenes interesser, som hele gjeldsordningsinstituttet er basert på, vil med dette forrykkes. Forrykkelsen gjelder både ved fordeling av skyldnerens inntekt ved en konkret gjeldsordning og ved at en langt større gruppe får rett til å kreve gjeldsordning. Vi er bekymret for de økte byrdene kausjonistene får ved dette forslaget, og for at lån til utsatte grupper kan bli dyrere, eller at lån ikke vil bli tilbudt i det hele tatt.

Det er viktig når man gjør politiske vedtak, at man tenker over hvilke konsekvenser forslaget vil ha. Dersom man ønsker å svekke gjeldsordningsinstituttet, er det nettopp det man oppnår med dette forslaget.

Den bærende idé ved gjeldsordningsloven av 1992 er ifølge Graver-utvalgets utredning at «folk skal betale sin gjeld», men det skal likevel finnes en nødventil for dem som har havnet i et uføre de aldri vil ha muligheten til å komme seg ut av på egen hånd. Trenger man hjelp, må skyldneren finne seg i «en meget nøktern levestandard» og «tilpasse levestandarden til et minimumsnivå» i gjeldsordningsperioden. Klarer man seg gjennom gjeldsordningsperioden, vil all ikke-pantsikret gjeld bortfalle. Det i seg selv må være tilfredsstillende for en som ikke har klart å betjene sin gjeld.

Det er denne ideen regjeringspartiene holder fast ved. Som politikere bør vi være opptatt av at gjeldsordningsinstituttet skal beholde sin legitimitet, i samfunnet, overfor kreditorene, men også overfor andre skyldnere som gjør sitt ytterste for å betale sine forpliktelser. Ved å øke livsoppholdssatsene kan vi få en situasjon hvor de som betaler sine lån, får høyere renter og dermed er med på å betale kostnadene for dem som får gjeldsordning.

Livsoppholdssatsene er regulert i samsvar med folketrygdens grunnbeløp, som har gitt mer enn en kompensasjon for prisstigning. Derfor mener vi at det vil være meget uheldig å foreta en slik markert nivåheving av livsoppholdssatsene som er foreslått. En gjeninnføring av 85 pst.-satsen vil føre til at hushold under gjeldsordningen gis anledning til et høyst normalt forbruk, og i noen tilfeller mer enn det. Det er ikke i tråd med tidligere føringer gitt av Stortinget.

I forslaget står det: «En endring av satsene vil neppe påvirke antallet gjeldsordninger». Det er ikke riktig. Endringene vil mye heller medføre en betydelig økning i antallet når det gjelder hvem som er berettiget til gjeldsordning.

Det er overraskende for meg at Fremskrittspartiet går i tospann med SV i denne saken. Da ordningen ble innført i 1992, sa representanten Carl I. Hagen følgende:

«Jeg tror det er helt avgjørende for forståelsen i det norske samfunnet at det ikke må lages en ordning som kan oppmuntre til å utnytte den. Den må altså ikke være for gunstig. Det må ikke være for lett å komme inn under ordningen, og hvis man kommer inn under den, må det ikke være for gode forhold, for da vil det være for mange som søker.»

Dette er det motsatte av hva Fremskrittspartiet mener i dag.

Når regjeringspartiene går imot forslaget, er det hovedsakelig på grunn av at det svekker gjeldsordningen. Dette er en ordning vi ønsker å opprettholde og beholde legitimiteten til.

En gjeninnføring av 85 pst.-satsen er uheldig og vil kunne sette respekten for gjeldsordningsloven i fare, ved at levestandarden under ordningen blir for høy i forhold til mange hushold som tross anstrengelser betaler sin gjeld.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:35:12]: I mitt tidligere liv, før jeg kom innenfor disse beskyttende murene, jobbet jeg i en årrekke, helt fra 1992, som offentlig ansatt gjeldsrådgiver. Det vil si at jeg hadde min arbeidsplass på sosialkontoret. Jeg hadde gjennomsnittlig 100 gjeldsofre i løpet av et år, noen selvforskyldte, men noen var helt uforskyldt kommet opp i en livssituasjon hvor de ikke greide å håndtere sine økonomiske forpliktelser. Og jeg blir mildt sagt provosert. Faktisk kjenner jeg langt inne i magen akkurat nå at det innlegget som kom fra representanten Afshan Rafiq, traff der jeg helst ikke ville det skulle treffe. Jeg blir provosert når jeg leser merkene fra regjeringspartiene, og kanskje aller mest provosert når jeg leser brevet fra statsråden. Jeg tror det er på høy tid at noen hver tar seg en tur ut i det virkelige liv og ser hvordan det står til der ute. Jeg er ikke noe sannhetsvitne, men etter å ha jobbet med gjeldsofre i fem år tror jeg faktisk at jeg har en viss forståelse for hvordan de har det.

Jeg hadde som et av mine pålagte oppdrag også det å gå på hjemmebesøk hos en del av gjeldsofrene, for å se at de ikke levde over evne, eller levde for flott. Jeg kan forsikre presidenten om at jeg har sett fattigdommen, armoden og håpløsheten i mer enn ett hjem – hjem møblert med trekasser til stoler og paller som bord.

Kanskje er det mangel på kompetanse, og det er klart at ikke alle her har den erfaringen som jeg har på dette feltet. Eller er det kanskje heller mangel på empati hos enkelte partier, hva vet jeg? Men det er altså ikke slik at man først låner penger, så unnlater man å betale, og så får man gjeldsordning.

Svært mange av gjeldsofrene har mistet jobb, blitt ufør, eller så har ekteskapet havarert, og heretter har man fått psykiske problemer. Ja, hvert eneste offer har sin egen historie. Men hvert eneste gjeldsoffer fortjener også respekt. De har strevd, de har kjempet og til slutt lyktes med å få en gjeldsordning.

Jeg må tilføye at slett ikke alle får en gjeldsordning, og noen, faktisk ganske mange, gir opp underveis. I mine år som gjeldsrådgiver opplevde jeg tre voksne som tok livet av seg under prosessen, og fire ungdommer med foreldre som var under ordningen, orket ikke å leve lenger. Kanskje hadde dette skjedd likevel – det skal ikke jeg spekulere i – men likevel er det betegnende for hvor tøft det er å være gjeldsoffer. Og aller tøffest er det kanskje for barn og unge som vokser opp i hjem hvor man lever fra fem til sju år under en gjeldsordning, og hvor alle

ekstra utgifter må søkes inn for namsmannen, og så får man håpe at kreditorene går med på å få litt mindre penger den måneden, enten det nå er konfirmasjon eller begravelse som skal dekkes. Vi vet alle hvor vanskelig det er å alltid si nei til barn og ungdom som skal et eller annet. For noen ble det faktisk ikke til å holde ut.

Når så regjeringspartiene ser det som et problem at det gis anledning til et normalt forbruk, må jeg nok spørre hva de mener med det. Ryker vaskemaskinen til et gjeldsoffer, eller får gjeldsofrene store medisinerregninger, kan de ikke ta opp lån, da har de brutt gjeldsordningen. De har ingen penger i reserve, som de fleste av oss andre har. De har heller ingen mulighet til å ta seg ekstrajobb, for pengene fra ekstrajobben skal kreditor ha.

Det er lett å si at man skal leve enkelt og sparsommelig, men jeg vet at de aller fleste som kommer under gjeldsordning, har levd på denne måten i mange år før de får gjeldsordning. De har solgt unna alle verdigjenstander for å kunne betjene kreditorene sine. Så forplikter de seg til å fortsette å leve sånn i ytterligere fem år for at kreditor skal få noe av sine fordringer.

Jeg tror ingen søker om gjeldsordning hvis de ikke er absolutt tvunget til det. Og at en økning på 650 kr for enslige og 1 700 kr for par skulle bidra til å skape motstand mot gjeldsordningsinstituttet, ser jeg ikke på som noen umiddelbar fare.

Når det gjelder det regjeringspartiene skriver om at det kan bli en mer restriktiv linje fra kreditorene og domstolene, tror jeg også dette er rene spekulasjoner. Det har vært den offentlige gjelden de fleste gjeldsofre har hatt størst problemer med å forhandle fram en løsning for. Private kreditorer er ofte mye mer velvillig innstilt enn både kerner og lånekasse.

Til slutt: Det bør ikke lenger være tvil hos statsråden om at det er et flertall på Stortinget som ønsker at gjeldsofrene skal ha 85 pst. av minstepensjonen å leve av. Det handler om verdighet, det handler om håp og det handler om livskvalitet. Det bør Stortinget og Regjeringen gjøre sitt for å gi gjeldsofrene i Norge, slik at de etter endt ordning faktisk kan starte et nytt liv.

May Hansen (SV) [12:40:53]: Vi behandler i dag Dokument nr. 8:37 for 2003-2004, et forslag fra stortingsrepresentant Audun Bjørlo Lysbakken og undertegnede, om at livsoppholdssatser for personer under gjeldsordning skal settes til 85 pst. av minstepensjon. Jeg presiserer det, for det er tredje gangen vi behandler dette forslaget i denne salen.

Jeg vil også si, som foregående taler, at det virker som om vi lever i to forskjellige verdener når man hører representanten Afshan Rafiq. Jeg håper at representant Afshan Rafiq kan presisere hva hun mente med pensjonister i sitt innlegg. Jeg skjønnte ikke hva hun mente.

Barne- og familiedepartementet utarbeider hvert år veiledende satser for livsoppholdsutgifter for personer under gjeldsordning. Fram til 1998 utgjorde satsene et beløp tilsvarende 85 pst. av minstepensjon. I dag er satsene 75 pst. av minstepensjon.

Da Stortinget behandlet gjeldsordningsloven, Innst. O. nr. 15 for 2002-2003 og Innst. O. nr. 7 for 2003-2004, gikk flertallet i komiteen inn for at satsene ikke burde være lavere enn 85 pst. av minstepensjon. 30. juni 2003 sendte Barne- og familiedepartementet likevel ut et rundskriv med veiledende satser til livsopphold hvor satsene ikke var justert i henhold til stortingsflertallets føringer. Flertallet gjentok derfor sin påpekning i Innst. nr. 7 for 2003-2004. Og her uttaler flertallet – som andre også har vært inne på, men jeg tror det er viktig å ta det på nytt:

«Flertallet vil påpeke at de veiledende satsene ligger under det flertallet på Stortinget anbefalte og at Regjeringen dermed ikke har fulgt opp stortingsflertallets ønske.»

Til tross for klare føringer i to stortingsbehandlinger kom man med nok en omkamp i høstens budsjettinnstilling. Derfor må Stortinget i dag for tredje gang slå fast at man skal gjeninnføre den veiledende 85-pst.-satsen. Jeg mener at respekten for politiske vedtak i denne sal ikke er til stede fra statsrådens side i denne saken.

Departementet har påpekt at ved gjennomføring av 85-pst.-satsen vil man ligge over satsene for lignende ytelser, f.eks. sosialhjelp. Men gjeldsordningen har aldri vært ment å skulle være en ytelse på lik linje med sosialhjelp. Personer med gjeldsordning skal leve med disse betingelsene i mange år, og formålet med ordningen er at de skal ha muligheten til å komme seg på beina økonomisk.

En rapport fra Statens institutt for forbruksforskning, SIFO, viser at når gjeldsordninger oppheves, er det i hovedsak fordi de som skylder penger, ikke greier å innfri sine betalinger til kreditor. I rapporten heter det at SIFOs funn kan tolkes som et uttrykk for at den økonomiske situasjonen for husholdningene er for tøff. Selv om statens satser settes til 85 pst. av minstepensjon, er det ingen grunn til å tro at det vil bli attraktivt å leve under gjeldsordning, men endringen vil kunne bidra til at flere lykkes.

Det er en alvorlig økning i antall åpne gjeldsforhandlinger. Fra januar 2003 til januar 2004 hadde vi en økning på 40 pst. Derfor er det av samfunnsmessig stor betydning å treffe tiltak som gjør det mest mulig sannsynlig at nye gjeldsordninger vil lykkes.

Statsråden hevder i sitt brev av 19. mars 2004 at en økning til 85 pst. av minstepensjon vil sette respekten for gjeldsordningen i fare. Dette kan ikke statsråden for alvor mene. Hva med de barnefamilieene som lever med dette presset over lang tid? Vi har flere ganger i denne komiteen og i denne stortingsall opptatt av barn som lever under fattigdomsgrensen. Det er vårt ansvar. Det er en stor belastning for samliv og familieliv over flere år å leve under gjeldsordninger. Hvilke konsekvenser det kan ha, var vel foregående taler veldig klart inne på. Vi ser nå en formidabel økning i antallet, og dette forslaget, som nå fremmes for tredje gang, er med på å gjøre livssituasjonen for dem som har kommet i denne vanskelige situasjonen, litt bedre. Det kan ikke være statsrådens mening at dette gir så gode betingelser at folk synes det er OK å leve med denne ordningen.

Statsråd Laila Dāvøy [12:45:43]: Jeg redegjorde i budsjettproposisjonen i fjor nærmere for hvorfor vi ikke fant å kunne øke satsene til livsopphold i gjeldsordningsaker. Da komiteen ikke hadde noen merknader til dette i budsjettinnstillingen, forstod jeg det slik at min argumentasjon var godtatt, og jeg oppfattet dermed saken som avklart og avsluttet.

De veiledende livsoppholdssatsene er et svært viktig element i gjeldsordningsloven. Dersom de er for lave, vil mange selvfølgelig få problemer med å gjennomføre gjeldsordningen. Dersom de er for høye, kan gjeldsordningsloven oppfattes som urettferdig og samtidig stigmatisere dem som kommer inn under loven. Dessuten vil kreditorenes tap bli større enn nødvendig. Det er et grunnprinsipp i gjeldsordningsloven at livsoppholdssatsene må være slik at de kun gir rom for et enkelt, men likevel forsvarlig forbruksnivå.

Jeg vil fraråde å forhøye livsoppholdssatsen til 85 pst. av minstepensjon. Det er ikke fordi jeg ikke unner de gjeldsrammede en økonomisk tilværelse under gjeldsordningen. Poenget er etter min mening at dagens satser allerede er fullt ut forsvarlige til å sikre dette.

For å forstå hva saken dreier seg om, må man se på de økonomiske realiteter. Satsene som brukes i dag, skal dekke alt forbruk, også strøm, men ikke husleie. Dersom vi tar utgangspunkt i et par uten barn, vil gjeninnføring av 85 pst.-satsen medføre en økning på over 20 000 kr pr. år. Det er således ingen ubetydelig justering det her er tale om.

Jeg mener at dette ikke kan sies å være et verken nøkternt eller enkelt forbruksnivå, noe som kommer tydeligst fram dersom vi sammenligner med det såkalte standardbudsjettet som SIFO utarbeider. Ifølge dette budsjettet vil et normalforbruk for et par i 2004 være på 10 830 kr pr. måned pluss strøm. 85 pst.-satsen vil ligge betydelig over standardbudsjettet. Budsjettet er utarbeidet på grunnlag av nøyaktige prismålinger av varer av alminnelig god kvalitet og gjenspeiler ifølge SIFOs forskere alminnelige forbruksutgifter, eller et forbruk som kan godtas av folk flest, slik det uttrykkes i omtalen av budsjettet. Det er også tale om et langtidsbudsjett som skal gjelde langt utover en normal gjeldsordningstid, og som derfor gir rom for innkjøp av dyre og varige forbruksvarer. Jeg har også merket meg at bare feriedelen av standardbudsjettet utgjør 1 700 kr pr. måned, eller til sammen 102 000 kr i løpet av en femårig gjeldsordningsperiode. 85 pst.-satsen vil altså ligge over dette.

85 pst.-satsen vil således utvilsomt lede til at hushold under gjeldsordning minst kan opprettholde et fullstendig ordinært forbruk, og over det. Jeg stiller derfor spørsmål ved om Stortinget virkelig mener at de under gjeldsordning skal ha et forbruksnivå også utover normalnivå.

Skal vi nå gå bort fra prinsippet om at den som skal innvilges gjeldsordning, må tilpasse seg en nøktern levestandard? Den gang gjeldsordningsloven ble innført, var både Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet under forhandlingene skjønt enige om viktigheten av at skyldnere som kommer inn under loven, skal ha en nøktern levestandard. Carl I. Hagen uttalte bl.a. at det ikke må være

for lett å komme inn under ordningen, og hvis man kommer inn under den, må det ikke være for gode forhold. Arbeiderpartiet pekte på at gjeldsordningsloven må oppleves som rettferdig av alle dem som sliter for å få endene til å møtes.

Jeg vil også nevne uttalelsene fra en enstemmig finanskomite i innstillingen til loven om at

«personer som kommer inn under loven må tilpasse sin levestandard, deriblant bostandard, til et nivå som gjør at innvilgelse av gjeldsordning ikke virker støtende på andre».

Jeg har svært vanskelig for å forstå hvorfor dette ikke skal gjelde lenger.

Og hva med hensynet til dem som ikke har store nok inntekter til at de får noen glede av at satsene økes? 40 pst. av dem som får gjeldsordning i dag, vil ikke nyte godt av denne økningen fordi de uansett ikke er betalingsdyktige. Forslaget om at ingen skal ha mindre enn 85 pst. av minstepensjonen, kan derfor heller ikke oppfylles, uansett om man øker satsen slik som foreslått, fordi økningen ikke kommer de svakeste til gode. De er altså betalingsudyktige allerede.

Innføring av 85 pst.-satsen vil også gi store utslag på bidragsområdet. Det er gjeldsordningssatsene som brukes ved vurderingen av om de bidragspliktige har evne til å betale bidrag. Det vil bli vanskelig å forklare at man f.eks. skal kunne ha nesten 20 000 kr til ferieaktiviteter årlig, men samtidig ingen evne til å betale for sine barns underhold.

Dette er bare eksempler på hva slags utslag nye veiledende satser vil kunne medføre. Jeg er redd de grepene flertallet i Stortinget er i ferd med å ta, kan bidra til å sette ordningen i vanry.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirin Faldet (A) [12:51:14]: Arbeiderpartiet står for det vi stod for da dette ble behandlet tidligere. Saken blir egentlig ikke så veldig mye bedre om vi kommer med en masse regnestykker. Dette er basert på beregninger som ble gjort i forbindelse med behandlingen av disse sakene to ganger tidligere.

Jeg lyttet til innlegget fra Afshan Rafiq, og da følte jeg et lite gufs fra fortida. Jeg er kjent med at Høyre står for det som ble sagt, men jeg trodde Kristelig Folkeparti ville være med på å hjelpe dem som faktisk vil gjøre opp for seg – for det er det det dreier seg om. Det er derfor de er i denne ordningen. De vil prøve å gjøre opp for seg. Jeg synes hensynet til enkeltmennesket og den fortvilte situasjonen de kommer i, må være viktigere enn at vi nå skal ri våre hester. Det er altså allerede vedtatt i Stortinget.

Statsråd Laila Dāvøy [12:52:43]: Mitt anliggende her er at SIFOs standardbudsjett er laget ut fra dagens kostnadsnivå, og det rommer også et forbruk der både feriereiser og annet er inne i bildet. Det er godt. Det Stortinget legger opp til, er å gå betydelig utover dette. Ta et par eksempler: En enslig vil i dag kunne tjene 245 000 kr

pr. år samtidig som man altså ikke vil være i stand til å betjene sin gjeld. Et ektepar med et par barn kan tjene opp til 420 000 kr brutto og faktisk ikke være i stand til å betjene sin gjeld. Vi vet alle her at det er mange som har en lavere inntekt enn det, og som sitter med gjeld som de må klare å betjene. Når det gjelder minstepensjonen og 85 pst.-satsen, må jeg si at minstepensjonister skal klare også boutgifter innenfor denne rammen, mens gjeldsofre selvsagt får dekket boutgifter i tillegg.

Karin S. Woldseth (FrP) [12:54:13]: Jeg hører hva statsråden sier. Jeg hører altså at hun fraråder at vi øker satsen til 85 pst. av minstepensjonen som veiledende sats. Men da er det ett eller annet jeg ikke har skjønt. Jeg trodde vi hadde parlamentariske retningslinjer å gå etter. Dette er vedtatt i Stortinget, ikke bare én gang, men faktisk to ganger før. Og da er det veldig nærliggende for meg å resonnerer sånn at selv om vi vedtar dette i dag, har vi ingen garanti for at dette blir gjennomført. Så jeg vil derfor spørre statsråden nå: Har vi en garanti for at man den tredje gangen vi vedtar dette i Stortinget, faktisk vil gjennomføre det, og at et rundskriv vil gå ut umiddelbart?

Statsråd Laila Dævøy [12:55:20]: Svaret på det siste er at selvsagt kommer departementet til å følge opp hvis det blir vedtatt i Stortinget i dag.

Men jeg må få lov å si om den saksgangen som har vært til nå i Stortinget: Det er riktig at vi foretok en indeksregulering uten veiledende 85 pst.-sats i fjor, fordi departementet mente at konsekvensen av denne justeringen burde komme fram. Det framførte vi for Stortinget i forbindelse med St.prp. nr. 1 i fjor. Finanskomiteen valgte den gang ikke å realitetsbehandle denne saken, men sendte den over til fagkomiteen i forbindelse med budsjettbehandlingen. Fagkomiteen stilte spørsmål til statsråden i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 1 i fjor. Vi gav et utfyllende svar fra departementet om hvorfor vi mente man ikke skulle gå på 85 pst.-satsen. Det ble ikke gjort noe vedtak i saken i forbindelse med budsjettet. Derfor var jeg faktisk i god tro og trodde at Stortinget på det tidspunkt, altså under budsjettforhandlingen i fjor, hadde akseptert dette og ikke ønsket å gjøre det vedtaket, som finanskomiteen for så vidt ikke hadde bedt dem om å gjøre, men de sa at saken skulle behandles av fagkomiteen.

May Hansen (SV) [12:56:53]: Jeg blir ganske provosert. Det er helt klart at komiteen gjorde en feil da omkampen ble tatt i forbindelse med budsjettet. Men dette er vedtatt to ganger, og det provoserer meg at statsråden ikke følger opp vedtak som blir gjort i denne salen. Jeg skal ikke dra inn alle de andre sakene som det også gjelder, men jeg håper at vi får en presisering av at dette blir tatt til følge, når vi nå vedtar dette for tredje gang.

Jeg er også litt forbauset over at statsråden ikke er mer bekymret over at vi har over 100 000 arbeidsledige, og at vi har mange barn som lever under fattigdomsgrensa. Hun sier i sitt brev at skyldnere skal leve enkelt og spar-

sommelig under gjeldsordningen – og det er klart, *det* gjør de. En økning som det legges opp til her, vil også kunne oppfattes som urimelig tatt i betraktning at det er kreditorene som finansierer forbruket.

Jeg opplever at statsråden her er mer opptatt av kreditorene enn av familier som over lang tid lever under vanskelige forhold.

Statsråd Laila Dævøy [12:58:07]: Når man trekker fram månedstallene, kan det kanskje synes som en liten økning. Men for enslige snakker vi om nesten 40 000 kr i en fem års gjeldsordningsperiode, og for et par vil det være over 100 000 kr, så det er ganske betydelige beløp.

Det er mulig komiteen gjorde en feil, men det kan da umulig være min skyld om komiteen gjorde en feil. Da finanskomiteen første gang behandlet saken, uttalte de i en flertallsmerknad at ingen skyldner bør få mindre å leve av enn om lag 85 pst. av minstepensjonen, osv. Så viste altså finanskomiteen til denne innstillingen, sendte saken over til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen og sa at dette forholdet vil bli behandlet i forbindelse med innstillingen fra komiteen til denne proposisjonen, altså St.prp. nr. 1. Det ble ikke fattet noe vedtak i det hele tatt, til tross for at statsråden svarte på brev nettopp i denne saken. Og da måtte jo jeg tro at saken faktisk var avsluttet fra Stortingets side.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Eli Sollied Øveraas (Sp): SIFO sine standardsatsar stod òg i fokus då vi debatterte bidragssatsar i denne salen. Då kom det fram at ei rekkje utgifter ikkje ligg under SIFO sine satsar, som pengar til ferie, fritid osv. For dei fleste er det ein naturleg del av kvardagen å kunne bruke pengar òg til slikt.

Vi erkjenner at her er det usemje med statsråden. Statsråden hevdar at dette er eit forsvarleg opplegg, og ved å vere nøkterne skal folk kunne leve av det. Men med dei sterke innlegga som har kome frå denne talarstolen, ville det ikkje då vere naturleg for statsråden å slutte seg til fleirtalet? Kan statsråden presisere at sjølv sagt vil ho følge opp det som fleirtalet her har gitt uttrykk for, i staden for å stå her og argumentere mot Stortingets uttrykte ønske?

Statsråd Laila Dævøy [13:00:48]: Jeg skjønner jo selvfølgelig at det er ønskelig. Men på den annen side føler jeg som statsråd et sterkt ansvar for at vi ikke skal ha en gjeldsordning som er slik at folk med helt vanlig inntekt ser at det går an å få en gjeldsordning, om man som enslig har godt over 200 000 kr og et ektepar godt over 400 000 kr i bruttoinntekt, mens andre sliter med skyld og gjeld og klarer sine forpliktelser. Jeg vil be Stortinget om å tro meg på at jeg har en reell bekymring her. SIFOs standardsatser er høye nok til at man kan leve bra i dette landet. Det tror i hvert fall jeg. Men man legger her opp til at man skal kunne gå betydelig utover dette. Det er en

bekymring jeg har. Vi må ikke komme i den situasjon at en gjeldsordning kanskje blir for god.

Eirin Faldet (A) [13:02:10]: Jeg har stor sans for statsråder som er ansvarlige. I dag blir det vedtatt at vi skal få en 85 pst.-sats. Det blir vedtaket. Da må jeg be statsråden om å komme på denne talerstolen og si at hun skal gjennomføre det. Det må vi få presisert her.

Så er det slik at det er noen mennesker som kommer i en slik situasjon som var godt beskrevet av Karin S. Woldseth. Dette er altså ikke en varig ordning, men en ordning for en periode i livet. For det er slik at vanlige mennesker av og til kan få seg en «trynskrell» og komme i en livssituasjon som gjør at de må rekke ut hånda og be om hjelp. Det er dem vi nå snakker om.

Statsråd Laila Dāvøy [13:03:27]: Som jeg svarte på replikken fra Karin S. Woldseth i sted, skal departementet selvsagt gjennomføre dette. Vi kommer til å gjøre dette så raskt som mulig. De nye veiledende satsene kan gjøres gjeldende fra 1. juli i år – bare så det er helt klart fra min side.

Så er det noe jeg nok en gang har lyst til å presisere. Det er mulig det blir mange tall, men jeg synes dette er ganske vanskelig – bare hør på følgende eksempel: Man kan innenfor gjeldsordningen få en livsoppholdssats – nå snakker jeg om den nye 85 pst.-satsen – som er på 12 835 kr pr. måned. I tillegg vil man f.eks. kunne få beholde livsoppholdsutgifter til to barn, på 3 900 kr. Man vil kunne få beholde støtte til utgifter til barnepass, f.eks. 2 000 kr til barnehageplass for disse to barna, og man vil også kunne få beholde inntil 8 500 kr i støtte til boutgifter. Til sammen 27 235 kr – det kan man få i den nye gjeldsordningen med 85 pst.-satsen. Jeg synes det er ganske høyt. Men Stortinget vil ha det slik – og får det slik.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [13:04:56]: Det er gledelig at vi endelig får dette vedtaket på plass, men det er lovlig sent, for det har gått halvannet år siden Stortingets første behandling. Jeg synes denne debatten er ganske opprørende på to måter. Det ene er regjeringspartiernes argumentasjon, og det andre er statsrådets bortforklaringer av hva som egentlig har skjedd i denne saken.

Det er altså slik at det er lagt krystallklare føringer fra finanskomiteen i merknads form to ganger uten at statsråden har rettet seg etter dette. En må undre seg over hvor store bokstaver Stortinget er nødt til å snakke med for at barne- og familieministeren skal forstå. Det har ikke vært noe å misforstå i denne saken. Likevel har man valgt å trenere det vedtaket som er gjort, de klare føringene som var lagt i merknads form. Jeg synes det er lite ærerikt av ministeren å prøve å legge ansvaret for det over på finanskomiteen i denne debatten.

Så synes jeg også at representanten Rafiqs innlegg var et eksempel på en grunnleggende mangel på om ikke innsikt, så i hvert fall evne til å ta hensyn til og forstå den situasjonen som mange av dem som har det tøffest i vårt land, er i, altså gjeldsofrenes situasjon. Denne angsten for at folk som allerede er blant dem som har det vanskeligst, liksom skal få det for lett, synes jeg er ganske spesiell. Hele denne argumentasjonen som går på at det skal bli mulig å spekulere i gjeldsordningen, spekulere i å bli gjeldsoffer og dermed komme seg unna sine forpliktelser, er – med respekt å melde – vrøvl. Det er ingen i dette landet eller andre steder som ønsker å bli gjeldsoffer.

En gjeldsordning skal ikke være en straff. Den skal være et virkemiddel for å gi folk en mulighet til en ny start og komme tilbake til samfunnet. Da er det i samfunnets interesse at vi sørger for at folk er i stand til å fullføre gjeldsordningen, og det er det for få som gjør i dag. Forskningen viser helt tydelig at det er privatøkonomien som setter en stopper for dem som ikke greier å fullføre.

Statsråden kan godt mene at ordningen er for gunstig, men da er den i så fall for gunstig allerede i dag. Det er jo ganske absurd at en forskjell på 600 kr i måneden gjør at en ordning fungerer fint eller om ordningen blir altfor gunstig. Når representanten Afshan Rafiq er bekymret for at bankene skal slutte å låne ut penger, eller enda mer fantastisk, at renten skal gå opp fordi vi vedtar dette i dag, synes jeg er spesielt. Jeg tenker børsene skjelver allerede med tanke på vedtaket vi skal fatte i dag.

Dette henger bare ikke på greip. Jeg er særlig forbauset over at nestekjærlighetens venner i Kristelig Folkeparti kjøper en så slett argumentasjon i en så dårlig sak.

Siv Jensen (FrP) [13:07:51]: Innen statsråden var på talerstolen sist gang er min påstand at vi nærmet oss faretruende er parlamentarisk situasjon. Det går altså ikke an for en statsråd å stå og vegre seg for å akseptere et vedtak som vil bli gjort i Stortinget. Det er riktig at det ikke har vært gjort vedtak om dette tidligere. Men jeg må si at Regjeringen undergraver jo merknadsinstituttet relativt kraftig. Denne merknaden har vært gjeldende fra Innst. O. nr. 15 for 2002-2003, som ble vedtatt i Stortinget høsten 2002, og det var ingen tvil om hva flertallet i finanskomiteen mente da. Det ble også gjentatt av det samme flertallet i finanskomiteen på et senere tidspunkt, og likevel har altså ikke Regjeringen funnet det formålstjenlig å følge opp den ambisjonen som man visste et flertall i denne sal hadde.

Så må jeg si at jeg blir litt sjokkert over tilnærmingen statsråden har til dette. Man skulle jo nesten tro at man frykter dette vedtaket så kraftig, for nå vil altså folk bli rene spekulanter for å få lov til å bli gjeldsordningsofre. Det er altså ingen ordning som noen av oss veldig gjerne vil komme inn under. Det er også strenge regler for hvordan man skal kunne komme inn under denne ordningen. Når man først er kommet i en slik situasjon, er jo hele hensikten at man skal kunne klare å opprettholde en tilfredsstillende livskvalitet, mens man arbeider på en ryddig måte for å komme seg ut av det på en ryddig måte. Jeg synes det blir litt spesielt når man leser brevet fra

statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, hvor man altså klarer å få seg til å skrive:

«Gjeninnføring av 85 % satsen vil således lede til at hushold under gjeldsordning gis anledning til et høyst normalt forbruk».

Jeg lurer på om statsråden har vært i kontakt med mennesker som lever på dette nivået, i hverdagen, og hørt litt om hvor vanskelig det er, om hvor krevende det er å få endene til å gå i hop når man samtidig skal forsøke å rydde opp etter seg i en vanskelig livssituasjon. Jeg synes det er en uverdigg debatt å være vitne til. Jeg regner nå med og håper at denne debatten og det vedtaket som Stortinget nå er nødt til å fatte fordi Regjeringen ikke har vært villig til å følge opp flertallsmerknader som har vært gjentatt og gjentatt, er sluttstreken for dette, og at vi nå umiddelbart ser at Regjeringen følger opp det Stortingets intensjon har vært ganske lenge.

Statsråd Laila Dāvøy [13:10:50]: Jeg ser meg nødt til nok en gang å vise til det finanskomiteen gjorde andre gangen de kommenterte denne saken. Det var i budsjettinnstillingen i fjor, der man viste til sin tidligere merknad og sendte saken til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen og sa at de ville behandle denne saken i forbindelse med budsjettet – hvilket jeg oppfattet at de da gjorde ved ikke å fatte vedtak i saken. Slik er situasjonen.

Men når det gjelder oppfølgingen av saken, vil man jo også kunne se av referatet at allerede etter Karin S. Woldseths innlegg svarte jeg bekreftende på at departementet følger opp, og jeg har svart på det én gang senere. Det skal vi selvsagt gjøre.

Jeg har ikke brukt ordet «spekulasjon». Jeg har ikke tatt det i min munn. Men Hagen brukte det en gang tidligere og sa at det var viktig at vi ikke hadde en ordning som gjorde at man kunne komme til å spekulere. Jeg har faktisk ikke tenkt å bruke det ordet, og mener heller ikke at noen kommer til å gjøre det. Men jeg er bekymret for ordningen som sådan. Hvis det blir slik at hele ordningen kanskje står i fare, vil jo alle tape på det. Nå får vi håpe at så ikke skjer. Men jeg har faktisk en bekymring, og jeg mener som fagstatsråd at det må være legitimt å få lov til å gi uttrykk for eller framheve det fra denne talerstol. Dette baserer seg også på departementets innstillinger og brev, som ikke statsråden alene har fattet oppe i sitt hode, men som vi også rent faglig har vurdert. Så dette er ikke en så veldig, veldig enkel sak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16.

(Votering, se side 2778)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Før vi starter voteringen, vil presidenten komme med en meddelelse.

Ad endring av ukeprogrammet

Presidenten: Med hjemmel i forretningsordenens § 26 fjerde ledd vil presidenten foreslå at det oppsatte

ukeprogram for neste uke endres, slik at det tirsdag 18. mai etter stortingsmøtets slutt settes referatmøte i Odelstinget. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Da er vi klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ivar Østberg på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2–4, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 5 og 6, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Senterpartiet

Presidenten vil først la votere over forslagene nr. 5 og 6, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen prisjustere det skattemessige bunnfradraget i tiltakssonen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen prisjustere finmarkstillettet i barnetrygden i forhold til dagens kroneverdi.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–4, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre det særlige borteboerstipendet for elever i videregående skoler i tiltakssonen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 gjeninnføre ordningen med lønns tillegg til lærere i tiltakssonen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å gjeninnføre ordningen med faglig og pedagogisk styrkingstiltak i tiltakssonen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 78 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.20.47)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 8 (2003-2004) – om rikt mangfold i nord. Om tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen om at det i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag gis hjemmel for fylkesmannen, etter skriftlig søknad, til å gi dispensasjon til reiselivsbedrifter for kjøring utenom løype i reiselivssammenheng i kommuner hvor det er adgang til bruk av snøscooter på vinterføre langs særskilte løyper.

Presidenten: Presidenten antar at Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.21.35)

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 om å utrede en utvidelse av ordningen med nedskrivning av studielån i Finnmark og Nord-Troms, slik at maksimalt nedskrivningsbeløp økes fra 16 500 kroner pr. år til 25 000 kroner pr. år.

IV

Stortinget ber Regjeringen sette i verk en statlig aksjonsplan for å få i gang næringsvirksomhet i fiskerikommunene i tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms som er rammet av konkurs og stor arbeidsledighet.

Presidenten: Når det gjelder III, må det foretas en korleksjon. Teksten i forslag til vedtak under III har ved en såkalt inkurie blitt feil. Den korrekte ordlyden finnes i innstillingen på side 13, annen spalte, tredje avsnitt, og det er dette som da vil ligge til grunn for voteringen.

III skal altså lyde:

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 om å utvide ordningen med nedskrivning av studielån i Finnmark og Nord-Troms, slik at maksimalt nedskrivningsbeløp økes fra 16 500 kroner pr. år til 25 000 kroner pr. år.

Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse i III – ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.22.22)

Presidenten: Det gjenstår da å votere over forslag nr. 1 fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har bedt om ordet til en stemmeforklaring.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:22:45]: Etter at III har falt, vil jeg på vegne av Arbeiderpartiet, og jeg antar også Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, råde disse partiers representanter til subsidiært å stemme for forslag nr. 1.

Presidenten: Det hadde vi kommet til, men det er greit.

Det votes da over forslag nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 om å vurdere en utvidelse av ordningen med nedskrivning av studielån i Finnmark og Nord-Troms, slik at maksimalt nedskrivningsbeløp økes fra 16 500 kroner pr. år til 25 000 kroner pr. år.»

Presidenten regner med at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet nå vil støtte forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes med 84 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.23.21)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 10 (2003-2004) – om Sametingets virksomhet i 2002 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 redegjøre for erfaringer knyttet til bruk av norske velferdsytelser som følge av EØS-utvidelsen.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lov hjemmel som utvider Arbeidstil-

synets fullmakter til håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte tariffavtaler og styrket kontroll med overholdelsen av reglene om arbeidstid og andre aktuelle vilkår i arbeidsmiljøloven, samt standarder for bolig- og brakkeforhold, i forbindelse med utstasjonering av arbeidstakere.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.25.44)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider rapporteringsplikten til Sentralskattkontoret for utlendingssaker til å gjelde alle utenlandske arbeidstakere innen alle bransjer. Det forutsettes at det kan gjøres unntak fra rapporteringsplikten.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 59 stemmer for forslaget og 39 stemmer imot.
(Voteringsutskrift kl. 13.26.17)

Presidenten: Presidenten stemte feil. Det skal være 58 stemmer for forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet og 40 stemmer imot. Dermed er forslaget vedtatt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir adgang til å pålegge arbeidsgiver å sørge for at alle ansatte har identitetskort, adgang til å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort på forespørsel fra offentlig myndighet, samt adgang til å pålegge arbeidsgiver, hovedentreprenør eller den som har kontrakt med en byggherre å kunne legge fram mannskapslister og dokumentasjon av lønnsforhold og utbetalt lønn.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.26.58)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel slik at Arbeidstilsynet overtar ansvar for å føre tilsyn med at vilkårene for innvilgelse av arbeidstillatelse gitt av UDI følges.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.27.29)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets og andre relevante tilsyns fullmakter til kontroll og iverksettelse av sanksjoner overfor virksomheter som bryter regelverket, slik at regelverket, inklusive vilkår om lønn, arbeidstid og boforhold, blir fulgt.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.27.58)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lov som sikrer at virksomheter som benytter arbeidstakere uten arbeidstillatelse, skal anmeldes og at de skal idømmes betydelige bøter og inndraging av fortjenesten.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.28.37)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som i forbindelse med tjenesteleveranser, anbud og underentrepriser gir tillitsvalgte rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hjemlet i lov og arbeidsavtale (jf. arbeidsmiljøloven § 55 C) hos underentreprenører, men slik at det ikke omfatter rett til innsyn i personlige forhold eller andre fagforeningers kollektivavtale.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 50 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.29.06)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til drøfting i forbindelse med beslutninger om innleie og underentrepriser.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 50 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.29.37)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som sikrer at hovedentreprenør, eller den som har kontrakt med byggherren, gjøres ansvarlig for at underentreprenører betaler skatter og avgifter, og følger gjeldende lov- og regelverk, og at byggherrens ansvar for å sikre lovlige forhold på bygg- og anleggsplass innskjerpes.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre,

Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.07)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel om godkjenning, registrering og kontroll av byråer som driver formidling eller utleie av arbeidskraft i Norge.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.30.35)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag om å implementere ILO-konvensjon nr. 94 i norsk lovgivning.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.31.02)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 23. april 2004:

«Stortinget ber Regjeringen om å utvide ordningen med regionale verneombud til flere bransjer.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, og presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 13.31.30)

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringen sette de veiledende satser for livsopphold under gjeldsordning slik at ingen skyldnere får mindre enn 85 pst. av minstepensjon å leve av.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 13.32.16)

S a k n r . 1 7

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.35.
